

TEMA

Danmarks cyberlandshold til EM i Tjekkiet:

Fremtidens digitale frontkæmpere

► SIDE 22

Faglig kamp
presser de
amerikanske
techgiganter

► SIDE 14

Frontend

CUPP-møde i København

PROSA deltager i Critical Understanding of Predictive Policing med forskere fra seks europæiske universiteter. Mød dem i København 14. december prosa.dk/kurser

Genkendelsens glæde

Flere af spillerne på cyberlandsholdet ønsker ikke at blive genkendt og er derfor blevet sløret på forsidebilledet.

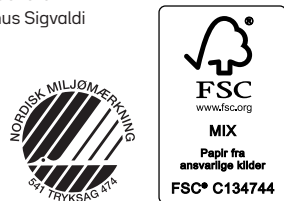

14

Powerplay

Tusindvis af ansatte i den amerikanske tech-industri organiserer sig på nye og gamle måder for at kræve større indflydelse på, hvordan virksomhederne opererer. "Jeg føler ofte, at jeg arbejder for en af fremtidens virksomheder under arbejdsvilkår, der hører fortiden til", siger Jose Moran, der forsøger at organisere medarbejderne hos Tesla i Californien.

ProsaBladet, Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V, telefon 33 36 41 41 [prosaBladet@prosa.dk]
Redaktion: Ansvarshavende redaktør Ole Hoff-Lund [ohl@prosa.dk] og journalist Stine Nysten [sny@prosa.dk]
Udkommer næste gang: 6. december. Deadline for debatindlæg: 10. november.
Redaktionsudvalg: Christian A. Christensen (formand), Peter Ussing, Dorte Hoffmann og Erik Dahl Klausen [redaktionsudvalg@lister.prosa.dk]
Annoncer: DG Media
Design og grafisk produktion: vahle+nikolaisen
Forside foto: Rasmus Sigvaldi

<FUNFACT>

13,4%

Andelen af unge, der i 2015 mindst to gange på ét år ikke kunne betale samme type regning.

8,1%

I 2021 er det tal faldet til 8,1 procent, hvilket svarer til cirka hver tolvte unge dansker mellem 18 og 30 år.

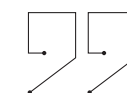
KILDE: FORBRUGERRÅDET TÆNK

TEMA

Cyberlandsholdet

I slutningen af september rejste det danske cyberlandshold til Tjekkiet for at deltage i European Cyber Security Challenge 2021. ProsaBladet fulgte forberedelserne på Søværnets Kaserne på Holmen i København inden afrejsen og mødte både landsholdsspillerne og landstræner Jens Myrup Pedersen, der til daglig er professor i cybersikkerhed ved Aalborg Universitet.

Min irriterende nabo høje musik lærte mig at hacke og satte gang i min interesse for cybersikkerhed

— Jacob Buchholz Bech, cyberlandsholdsspiller

22

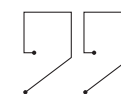
07 Repower
Kunder kan fremover aflevere brugt elektronik hos Power, som reparerer og videresælger det.

08 Dagpenge
PROSAs studerende i syngende protest mod dagpengeforsinkelser.

12 Flygtninge
Forskere fra ITU bygger digital sundhedsplatform for syriske flygtninge.

28 Cybersikkerhed
Mød fire af de danske cyberlandsholdspillere, der var med til EM.

36 Kurser
Masser af kurser og arrangementer i PROSA-kalenderen frem mod jul.

Staten burde være rollemodel og købe dataetisk ind

— Pernille Tranberg, stifter af DataEthics

10

It-professionelle skal ind i klimakampen

Ekstremt vejr, temperaturstigninger og højere vandstand er alt sammen konsekvenser af øget niveau af CO₂ i atmosfæren. De kommende årtiers klimaudvikling afhænger helt af, i hvor høj grad verdens lande begrænser udledningen af CO₂ og andre drivhusgasser.

Det er nogle af konklusionerne fra FN's klimapanel i deres rapport fra august i år. Det er ikke ny viden – det har faktisk været kendt i mere end 50 år – men det er en stadig mere påtrængende viden. Og vi må simpelthen se i øjnene, at vi bliver nødt til at handle straks.

For selv om klimaforandringerne ikke længere kan afvises, så er der stadig mange måder at modsætte sig handling. Det sker for eksempel med argumenter som:

- Det nytter ikke at gøre noget, hvis ikke alle lande i verden er med.
- Det nytter ikke noget, at jeg eller mit fag handler, hvis ikke andre gør det.
- Teknologien vil løse det for os, så vi kan bare vente på den.
- Det er naturlige variationer i klimaet – ikke menneskeskabte.

Men det er ikke gyldige argumenter, og der er brug for en helhjertet indsats fra alle. Dit bidrag, mit bidrag, bidrag fra lande, virksomheder, fag og teknologi. Det er nødvendigt for at opfylde de internationale aftaler, som bygger på en forståelse for, at vi på klimaområdet er dybt afhængige af hinanden.

Derfor er der ingen grund til at vente. Vi kan bare gå i gang, men vi skal selvfølgelig huske at lægge politisk

pres for at få udviklet konkrete handlingsplaner. Det vil gøre det lettere at få alle med. Det hjælper, hvis vi tror på, at det nytter, og at alle bidrager. For vi kender det godt: Uden en deadline og en plan kommer der ikke meget skred i arbejdet.

Vores fag er i høj grad i spil både som et problem og som en løsning. Store datacentre, internet, streaming og anden billedtransport har et kolossalt energiforbrug. Vi står for et meget stort forbrug af udstyr, som unødigt har meget kort levetid. Men vi har også muligheden for at levere løsninger, som kan give meget store energibesparelser.

Vores fag er i høj grad i spil både som et problem og som en løsning

Lørdag den 13. november afholder vi vores Green_IT-konference, hvor du kan høre om erfaringer fra virksomheder og kommuner, der allerede i gang med at tackle udfordringerne. Du kan også deltage i workshops, hvor vi sammen giver og modtager inspiration til, hvordan vi som fag kan håndtere denne udfordring, og hvordan vi kan komme i gang ude på arbejdspladserne.

Vi tror på, at kunderne fremover vil stille klimakrav til virksomhederne. De bedste vil få en betydelig fordel, så vi behøver ikke at være bange for at gå forrest. Gør vi det, vil vi ud over at bidrage til at løse klimaproblemet give os selv betydelige konkurrencemæssige fordele på verdensmarkedet.

Jeg håber vi ses den 13. november. ▀

KOM MED TIL GREEN_IT

Du kan læse meget mere om programmet og oplægsholderne på side 11 og prosa.dk/green-it

Få meget mere for
IT-kursusbudgettet

SUPERUSERS

ANNONCE

KURSUSKLIPPEKORT

20 DAGE	30 DAGE	50 DAGE	75 DAGE	100 DAGE
GRATIS 7 DAGE	GRATIS 11 DAGE	GRATIS 21 DAGE	GRATIS 34 DAGE	GRATIS 49 DAGE
MERTID 53% GRATIS	MERTID 58% GRATIS	MERTID 72% GRATIS	MERTID 83% GRATIS	MERTID 96% GRATIS
PRIS 60.000,- EKSKL. MOMS	PRIS 84.000,- EKSKL. MOMS	PRIS 132.000,- EKSKL. MOMS	PRIS 184.000,- EKSKL. MOMS	PRIS 228.000,- EKSKL. MOMS

Hvorfor SuperUsers?

- Afholdelsesgaranti årligt på 1000+ IT-kurser
- Vi er specialister indenfor operativsystemer, cloud, netværk, databaser og programudvikling
- Høj faglighed, god formidling og hands-on med mening!
- Kursus i unikke omgivelser, Karlebogaard på Sjælland og Kampehøjgaard i Jylland

Kursusklippekort:

- Op til 50% rabat på IT-kurser
- Fremtidssikring af årets IT-kursusbudget
- Letter administrationen og kan deles på tværs af ansatte
- Anvendes som betaling på alle IT-kurser afholdt af SuperUsers (1 klip = 1 kursusdag)

www.superusers.dk

48 28 07 06
super@superusers.dk

Karlebovej 91 - 3400 Hillerød - Karlebogaard
Krajbjergvej 3 - 8541 Skodstrup - Kampehøjgaard

Dette er en stor sejr for alle europæiske borgere

— Petar Vitanov, medlem af EU-Parlamentet og AI-forslagsstiller

FOTO: SACHILLE BABBAR/ZUMA/RITZAU SCANPIX
Politiet i Bayern har i år indkøbt mobile enheder med termiske kameraer og teknologi til ansigtsgenkendelse.

<ANSIGTSGENKENDELSE>

EU-opgør med kunstig intelligens

EU-Parlamentet sendte i oktober en stærk appel til EU's medlemslande om at forbyde politiets brug af teknologi til ansigtsgenkendelse på offentlige steder samt såkaldt predictive policing – en kontroversiel metode, der involverer kunstig intelligens i forsøget på at profilere potentielle kriminelle, allerede inden forbrydelsen er begået.

I en resolution, som blev vedtaget med overvældende flertal, opfordrer EU-Parlamentet desuden til at forbyde, at private virksomheder opretter databaser til ansigtsgenkendelse, som det blandt andet er kendt fra det amerikanske firma Clearview AI.

Parlamentet bakker også op om EU-Kommissionens udspil om kunstig intelligens, The AI Act, som blandt andet lægger op til et forbud mod at etablere et socialt pointsystem efter kinesisk model, hvor borgerne optjener kreditværdighed gennem deres opførsel.

AI Act, som blev præsenteret i juni, vil også forbyde forskellige former for biometrisk genkendelse på offentlige steder, medmindre det handler om at efterforske alvorlig kriminalitet som eksempelvis terrorisme eller kidnapning. ▀

<FACEBOOK>

Datatilsynet dumper Facebook

Flere offentlige myndigheder i Norge vil droppe Facebook, efter at det norske datatilsyn i oktober offentliggjorde sin kritiske analyse af konsekvenserne ved at benytte platformen til at kommunikere med borgerne.

Det vurderer Teknologirådet i Norge, som selv går forrest ved at slette sin egen Facebook-side. Det samme gør det norske udlændingdirektorat.

"Vurderingen sender et meget klart signal og er en øjenåbner, specielt for det offentlige", siger Tore Tennøe, der er direktør i Teknologirådet og rådgiver regeringen om ny teknologi. ▀

<CENSUR>

Farvel til Kina

Efter syv år på det kinesiske marked er det slut for LinkedIn i sin nuværende version. Microsoft, der ejer LinkedIn, har besluttet at lukke det sociale medie som en konsekvens af den kinesiske regerings trusler om censur og skærpede krav til tech-virksomheder.

Twitter, Facebook og Google forlod Kina i 2010, men LinkedIn har holdt fast og vil også fortsat være til stede om end i en noget anden version under navnet InJob.

Ifølge techmediet The Verge vil alle funktionaliteter, der understøtter debat og kommentarer, blive fjernet. I stedet bliver det et navne- og titelkatalog samt en jobsøgningsfunktion. ▀

74,7

Den samlede globale affaldsstrøm inden for gammel elektronik og el-artikler forventes at gå fra 53,6 millioner tons i 2019 til 74,7 millioner tons i 2030. En stigning på 39% eller 9 kilo per indbygger i hele verden.
Kilde: Elretur

Tekst >
Ole Hoff-Lund

<REPOWER>

Genbrugt elektronik vinder frem

Elektronikkæden Power tager nu et stort skridt for at drive elektronikbranchen i en grønnere retning i Danmark. Det sker under navnet Repower, hvor kunderne fremover kan aflevere deres brugte elektronik, som bliver repareret og videresolgt fra butikkerne.

"Vi vurderer, at danskerne nu er klar til at efterspørge brugt kvalitetselektronik", siger direktør Jesper Boysen fra Power Danmark i en pressemeddelelse.

Repower får premiere i 2022 og bliver en slags butik i butikken, hvor man modtager og reparerer brugte mobiltelefoner, computere, radio- og tv-udstyr samt hårde hvidevarer. Varerne sælges med fuld reklamationsret, og det bliver faglært arbejdskraft, der står for reparationerne.

De produkter, som ikke kan repareres, bliver skilt ad for at genanvende komponenter og sjældne råstoffer. Det arbejde administreres af Elretur, som er Danmarks største kollektive ordning for genbrug og genanvendelse af kasseret elektronik.

Ifølge Morten Harboe-Jepsen, der er administrerende direktør i Elretur, betyder Powers satsning, at genbrugsbranchen står foran et decideret folkeligt gennembrud.

"Vi vil komme til at se nye forretningsmodeller og aktører på genbrugsområdet, som flytter genbruget fra støvede baglokaler til repareret elektronik med garanti", siger han. ▀

FOTO: MATTI WILKINSOIN/RITZAU SCANPIX
Statsledere fra G7-landene bygget af elektronisk skrot udgør kunstværket Mount Recyclemore i Manchester.

<NEDLUKNING>

Skærm og kage under corona

Coronanedlukningen gav mindre sunde vaner i form af betydelig mere skærmtid og flere søde sager. Det viser en ny undersøgelse fra DTU Fødevarerinstitutionen.

Voksne danskeres kost i foråret 2020 indeholdt i gennemsnit 40 procent flere søde sager i forhold til den seneste nationale undersøgelse af kost og fysisk aktivitet.

Mere end fire ud af 10 deltagere i undersøgelsen rapporterede, at de har brugt mere end seks timer dagligt af deres fritid stillesiddende ved tv eller computer. ▀

<DATASIKKERHED>

Kræftens Bekæmpelse får GDPR-bøde

Kræftens Bekæmpelse er blevet meldt til politiet og indstilles til en bøde på 800.000 kroner af Datatilsynet, som i gentagne tilfælde har fundet alvorlige sikkerhedsbrud i it-systemerne i strid med GDPR-reglerne.

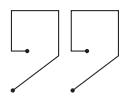
"Når kræftsyge borgere betror deres helbredsoplysninger til andre, skal de kunne være trygge ved, at der bliver passet ordentligt på dem", siger Allan Frank, jurist og it-sikkerhedsspecialist i Datatilsynet, til Ritzau.

Kræftens Bekæmpelse oplyser, at man ser med stor alvor på anmeldelsen og beklager de databrud, der ligger til grund for den. ▀

[9/10]

En analyse blandt 2.500 it-professionelle viser, at ni ud af ti it-medarbejdere fremover vil arbejde mere hjemmefra.

Kilde: Computerworlds it-jobbank

Vi skal ikke fremme digitaliseringen for dens egen skyld, men for borgernes, lønmodtagernes og virksomhedernes skyld

— Lizette Risgaard, formand for Fagbevægelsens Hovedorganisation

DIGITALISERING

I oktober præsenterede regeringens Digitaliseringspartnerskab sit bud på, hvordan digitaliseringen bedst kan gribes an i de kommende år. Anbefalingerne spænder fra **robotter og trafikstyring til sundhedsdata og modernisering** af det offentlige digitale infrastruktur.

Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH), som er med i partnerskabet, understreger, at digitaliseringen kræver en stærk uddannelses- og efteruddannelsesindsats, og at der er risiko for forringede arbejdsvilkår og urimelig kontrol med medarbejderne.

“Både borgere og lønmodtagere skal klædes på med de nødvendige kompetencer og rettigheder. Ellers risikerer vi, at digitaliseringen gør mere skade end gavn”, siger Lizette Risgaard, der er formand for FH.

[46]

Antal anbefalinger til regeringen fra Digitaliseringspartnerskabet, der har medlemmer fra blandt andre fagbevægelsen, erhvervslivet og de videregående uddannelser.

<PROTEST>

Syngende protest mod dagpengeforringelser

Vi vil ikke finde os i yderligere forringelser af dimittendsatsen”.

Sådan lyder det fra de cirka 4.000 medlemmer af PROSA/UNG og PROSA/STUD, som er de it-studerendes lokalafdeling i PROSA.

Fredag den 15. oktober lod de deres frustrationer over regeringens planlagte forringelser af dagpengereglerne få frit spil foran Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH) i København. Det skete i form af en protestsang med titlen “Vi råber op” skrevet og fremført af politisk musiker Karina Willumsen.

— Vi synes, det er uacceptabelt, at FH støtter en reform, der slår så hårdt på de unge. Når de støtter reformen, støtter de også den tåbelige tilgang til arbejdsløse dimittender, nemlig at de er dovne og kan tvinges i arbejde, hvis vi bare presser dem nok på pengepungen, siger Amanda Christiansen, der er forbundssekretær i PROSA.

Regeringens udspil lægger op til at beskære de nyuddannedes dagpenge med en tredjedel fra de nuværende 13.815 kroner om måneden til bare 9.500 kroner. Desuden ønsker regeringen at skære de unges dagpengeperiode fra to år til blot et enkelt år.

Alt sammen for at tvinge de unge hurtigere ud på arbejdsmarkedet – også selv om det ikke er i den branche, de har uddannet sig til.

Spareplanen flytter penge fra dimittenderne til de mangeårige a-kasse-medlemmer, som til gengæld kan få en højere dagpengesats under de første måneders ledighed.

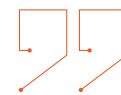
Dermed kan regeringen sætte et plaster på det åbne sår, som mange års udhuling af dagpengesystemet har skabt, men blødningen forværres blandt de nyuddannede, og det falder ikke i god jord hos PROSAs studerende.

— FH skal støtte op om de unge og tale for de unge. FH skal understrege for regeringen, at der stadig er brug for flere midler til dagpengesystemet, som FH selv beskriver som udhulet, og at det ikke er en løsning bare at omfordele midlerne, siger Amanda Christiansen.

Med protestsangen håber den nyvalgte forbundssekretær, at ledelsen i FH, der hidtil har været tavs i spørgsmålet om at beskære de nyuddannedes dagpengesats, endelig åbner munden.

— Vi vil sørge for, at de hører os, og vi håber, at de kan genfinde fællesskabsfølelsen og solidariteten gennem musikkens gave. Vi vil ikke længere sidde i stilhed, når vi bliver kastet under bussen, siger Amanda Christiansen.

Hør sangen “Vi råber op” på prosa.dk ▀

Vi vil ikke længere sidde i stilhed, når vi bliver kastet under bussen

— Amanda Christiansen, forbundssekretær i PROSA

<UDSTILLING>

Kroppen som data

Vi sælger helt sikkert vores tid til techgiganterne. Spørgsmålet er, om vi også sælger vores sjæl.

Sådan lyder det fra Carsten Obel, som er professor i mental børnesundhed ved Folkesundhedsvidenskab på Aarhus Universitet.

Han er projektansvarlig for forskningsprojektet “Giv de unge ordet”, som nu bliver en del af udstillingen “Kroppen som data – din overvågende krop”, der kan opleves på Science Museerne i Aarhus.

På udstillingen skal de besøgende forholde sig til, hvem de er online, og hvilke informationer og data de egentlig deler med andre. Den primære målgruppe er unge og særligt elever i 7.-10- klasse, forklarer formidlingschef Linda Greve.

— Indsamling af data er kontroversielt. På den ene side ved vi godt, at vi skal være på vagt. På den anden side åbner deling af data også for muligheder og

fællesskaber. Udstillingen er ikke en løftet pegefinger, men en ramme for refleksion og en invitation til en diskussion af, hvordan vi forholder os til data i hverdagen, siger Linda Greve i en pressemeddelelse.

Udstillingen rummer blandt andet en Animation Workshop med en diskriminationsmaskine, som illustrerer, hvordan vi hver dag fodrer vores telefoner og computere med data om os selv. Lone Hørslevs digt “Dagene er data” danner baggrund og viser, hvilke teknologier der samler data ind om os.

En oversize-marionetdukke stiller spørgsmålet “Hvem trækker i dine tråde?”, og film viser, hvordan der er blevet samlet forskellige sundheds- og sygdomsdata ind om danskerne siden 1600-tallet.

De besøgende skal også forholde sig til spørgsmålet: Hvem er du på sociale medier? Fluen på væggen? Den perfekte krop? Den ivrige deler? Og hvad skjuler du? De dårlige dage? Den usunde mad? ▀

Ny skribent i Prosabladet

Pernille Tranberg er ny skribent i Perspektiv. Hun er uddannet journalist og medstifter af DataEthics – en uafhængig tænkehandle-tank, der arbejder for at fremme dataetiske produkter og tjenester. På dataethics.eu kan du finde værktøjer, bøger om dataetik og individuel datakontrol samt et white paper om dataetiske offentlige indkøb. Materialerne er gratis tilgængelige uden en skjult datapris.

Datademokratiet er et fælles ansvar

Pernille Tranberg
Medstifter af DataEthics

Det officielle Danmark har indset, at vores afhængighed af Big Tech er et demokratisk problem. Der skrives hvidbøger, oprettes ministerkontorer og afholdes konferencer om, hvordan vi kan demokratisere Big Tech. Publicistiske medier stemmer i, men sammen mangler de alle løsninger. De kan kun pege på én: Regulering.

Regulering i form af opdaterede love og håndhævelse er meget vigtig. Men det er langt fra nok. I 2018 fik Google for eksempel en rekordstor bøde af EU for at overtræde monopollovgivningen. Det er giganten ikke enig i, og tre år senere suger Google stadig ressourcer ud af systemet for at få ret. Det vil fortsætte mange år frem.

Så regulering er et dyrt, langvarigt og nødvendigt håndtag i kampen mod Big Tech. Men hvis vi vil opnå et datademokrati, skal der mere til, og alle har et ansvar.

Staten burde være rollemodel og købe dataetisk ind, som når de køber klimavenligt ind. For eksempel kunne man have valgt en europæisk cloudtjeneste til Aula fremfor Amazon. Og fremfor at lancere nye budskaber på Facebook, burde politikerne gøre det på deres egne hjemmesider.

Kommuner burde hyre uvildige eksperter til at undersøge virksomheder og ledige i digitale værktøjer fremfor som Næsted Kommune at få Google til det. Og så kunne staten satse på et nyt "vindmølleeventyr" omkring krypteringsteknologier, som vi er superdygtige til i Danmark.

Virksomheder og organisationer har et ansvar for at gøre mere, end hvad lovene dikterer. Sælger man for eksempel medicin, ville det være dataetisk ikke at bruge tredjepartscookies på sit site og sladre til gud og hver mand om, hvem der køber medicinen.

Mange store virksomheder har for længst fjernet Google Analytics fra deres sites, men de kan komme længere ved at bruge og dermed støtte alternative (og gerne europæiske) værktøjer, innovere med privacy by design og ikke mindst give deres kunder kontrol over egne data.

Endelig har vi os selv – borgere og forbrugere. Ligesom vi har et medansvar for at købe klimavenligt ind, har vi et medansvar for at skabe et datademokrati.

Staten burde være rollemodel og købe dataetisk ind

Dem, Big Tech lytter allermost til, er brugerne. The Facebook Files fra Wall Street Journal viste, at det var Apple – ikke lovgiverne i USA – der fik Facebook til at makke ret, hvis de ville forblive i Apples App Store og dermed have adgang til brugerne.

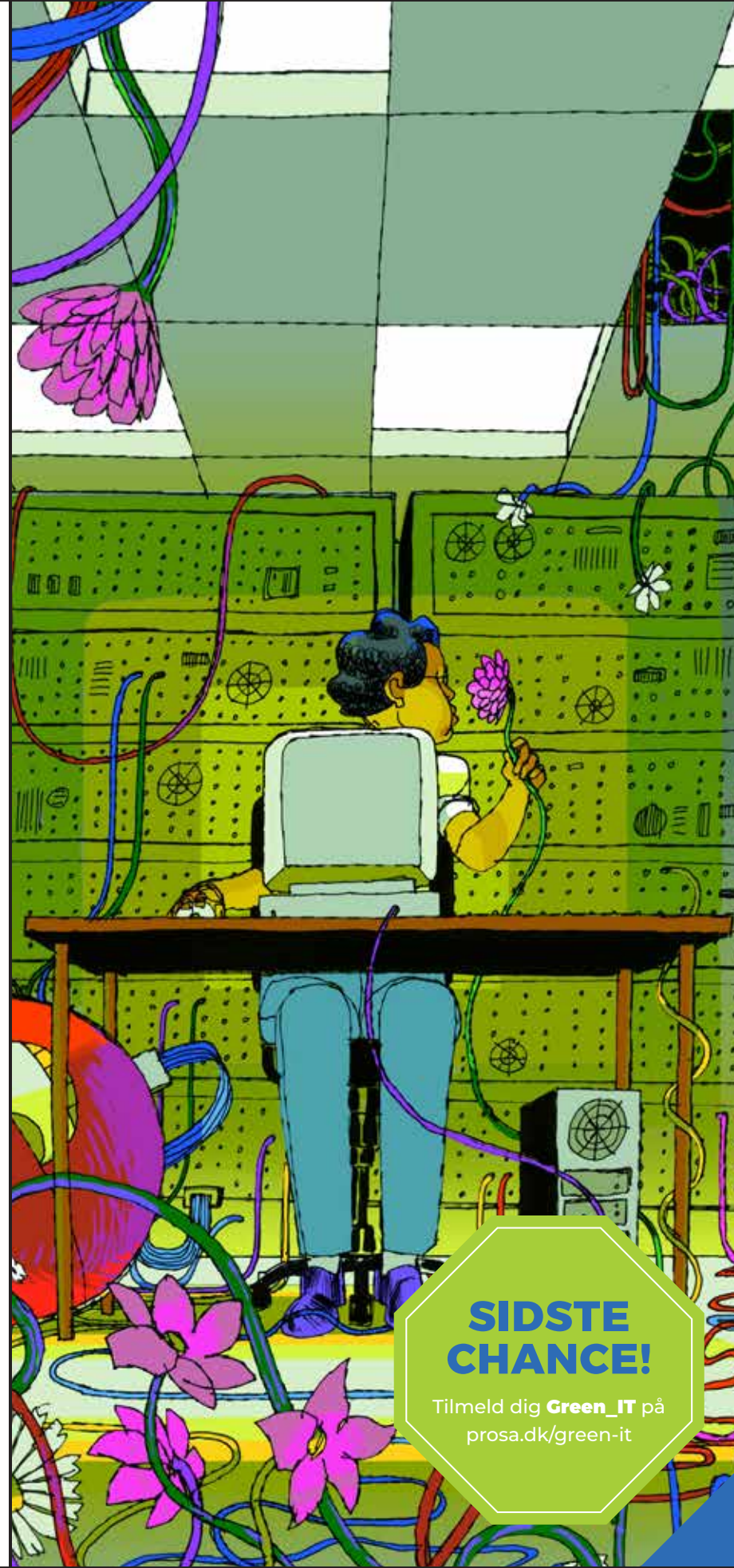
Der findes utallige gode alternativer til især Googles tjenester. Protonmail, deepl.com (frem for Google Translate), Here We Go (fremfor Google Maps), Firefox fremfor Chrome og et hav af søgemaskiner, der ikke profilerer os som Google Search.

Alligevel bruger over 90 procent af europæerne Googles tjenester, mens vi punger skattepenge i at få Google til at efterleve vores love. Vi skal til at stemme med fødderne. ▀

OVERVÅGNINGENS SKYGGESIDER

I næste nummer ser professor i informationsvidenskab Peter Lauritsen på de oversete sider af overvågningssamfundet.

SIDSTE CHANCE!

Tilmeld dig **Green_IT** på prosa.dk/green-it

HJÆLP OS MED AT GØRE it-faget grønnere

PROSA inviterer til midtvejsmødet **Green_IT** lørdag den 13. november, hvor vi sammen bidrager til at finde løsninger på klimakrisen.

Hør hvordan andre it-professionelle griber udfordringerne an med energiforbrug og elektronisk skrot og få indflydelse på, hvordan PROSA konkret skal drive den grønne omstilling af it-faget fremad.

På Green-IT kan du blandt andet høre disse oplæg:

- > **Microsoft:** Hvordan tænker Microsoft grøn it ind i deres data-centerløsninger?
- > **Danfoss:** Hvordan har Danfoss grebet den grønne omstilling an?
- > **Kolding Kommune:** Hvordan fungerer den bæredygtighedsstrategi, som kommunen har vedtaget?
- > **Lektor Michael Søgaard Jørgensen:** Hvad kan vi selv gøre for, at it-faget kan nå klimamålene?

Glæd dig til en dag med debat, foredrag og workshops **lørdag den 13. november** klokken 10.30 – 20.00 på Zleep Hotel i Høje Taastrup. Det er gratis for PROSA-medlemmer, og vi dækker dine transportomkostninger.

PROSA
Forbundet af It-professionelle

Ny forskning:
"Mobile Health Application"

Tekst >
Ole Hoff-Lund

Foto >
Lars Rune
Christensen

HvemHvadHvorfor

Lars Rune Christensen

Lektor på IT-Universitetet sammen med ph.d.-stipendiat Hasib Ahsan.

ITU-forskerne skal skabe en **digital platform til mental sundhedspleje** blandt syriske flygtninge i Jordan, hvor der ifølge FN's Flygtningehøjkommissariat bor 664.414 syriske flygtninge.

Mange af flygtningene lider af **traumer og andre psykiske lidelser** efter krigen, men det kan ofte være svært for flygtningelejrenes sundhedspersonale at identificere dem, som har mest brug for hjælp.

Hvorfor laver I en digital platform?

Størstedelen af flygtningene bor i lejre, blandt andet i Zaatari-lejren med næsten 80.000 flygtninge, som har begrænset adgang til sundhedsydelser. Som følge af de grusomme oplevelser i Syrien og uvisheden om fremtiden lider mange af traumer, men de mentale lidelser er ofte usynlige for det blotte øje modsat et åbent benbrud. Vores mål er at videreudvikle en digital platform, som forhåbentlig vil kunne bruges til at sikre, at flere flygtninge får den behandling, de har brug for.

Hvordan virker den?

Applikationen er en såkaldt mHealth-applikation (Mobile Health) og er blandt andet baseret på WHO's Self-Reporting Questionnaire-20 (SRQ-20). Kort fortalt indeholder den et spørgeskema med 20 spørgsmål om den adspurgtes fysiske og mentale tilstand. For eksempel bliver der spurgt, hvorvidt den adspurgte føler sig trist, om vedkommende har fysiske symptomer som rystende hænder, og om der har været tanker om lavt selvværd. Screeningsresultater bliver efterfølgende brugt som grundlag for henvisninger til læger og andre behandlere, som bruger mHealth-plattformens konsultationsmodul i deres behandling.

Hvordan bliver platformen udbredt?

Vi har tidligere været med til at udvikle en digital applikation til screeninger af Rohingya-flygtninge i Bangladesh, hvor vi påviste, at 20 procent af flygtningene burde blive henvist til videre udredning og potentiel behandling. I dette projekt samarbejder vi med den lokale organisation JHAsi, og vi forventer, at vi i løbet af det første år kan screene 15.000 flygtninge i Jordan for mentale lidelser. Det kan være med til at sikre, at mange flygtninge får en behandling, som de ellers ikke ville få. I et lidt større perspektiv kan vi bruge screeningen til at dokumentere det enorme behov for mental sundhedspleje blandt flygtningene.

Hvor længe skal projektet køre?

Det er en etårig projektperiode. Derefter overdrager vi den digitale platform til JHAsi. Det er vigtigt, at vores indsats og forskning i digital sundhed kan være til gavn for vores samarbejdspartnere også efter projektets afslutning, så vi skaber blivende værdi lokalt i tillæg til forskningsresultaterne. På lidt længere sigt håber vi, at mHealth-applikationen vil kunne bruges i endnu flere af verdens brændpunkter, hvor folk bliver nødt til at flygte fra krig og vold. ▀

Få 25 % i overskudsdeling på autoforsikringen

Få del i overskuddet i et medlemsejet forsikringselskab

GF Forsikring er ejet af medlemmerne. Det betyder, at det er dig, der får glæde af årets overskud - ikke aktionærer. Når årets skader er gjort op, får du din andel af overskuddet retur i form af billigere forsikringer det efterfølgende år, også selvom du har haft en skade.

PROSA har en gruppeaftale med følgende særlige fordele:

- ✓ **Del i overskuddet:** Overskudsdeling på 25 % på bilforsikringen og 4 % på øvrige forsikringer i 2021.
- ✓ **Samlerabat på 12 %** på alle forsikringer*
- ✓ **Testvinder:** Forbrugerrådet har stemplet vores forsikringspakke med bil-, indbo-, hus- og ulykkesforsikring som Bedst i test.
- ✓ **Udvidet vandskade-dækning for 0 kr.,** når du vælger indboforsikring.
- ✓ **Underforsikringsgaranti,** på 25 % på indboforsikringen.
- ✓ **Personlig rådgiver** og mulighed for fysisk betjening på kontor på Marsvej 3, 8960 Randers.
- ✓ **Tilfredse medlemmer:** GF vurderes som 'fremragende' på Trustpilot.

*Samler du 3 forsikringer hos GF opnår du samlerabat. Samlerabatten gælder: Indbo-, hus-, ulykke-, sommerhus-, kæledyr-, og knallert-forsikring.

Få et forsikringstilbud

Hvornår har du sidst tjekket om dine forsikringer passer dit nuværende behov?

GF Tele IT

Marsvej 3 · 8960 Randers · Tlf. 86 10 36 00 · gfteleit.dk

Overskud
til hinanden

POWERPLAY

TEKST

Sarah Jaffe

Ansatte i den amerikanske techindustri organiserer sig på både nye og gamle måder for at **kræve større indflydelse** på, hvordan virksomhederne opererer.

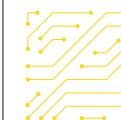
Mikkel Henssel

ILLUSTRATION

Arbejderne på Amazons varelager i Bessemer, Alabama, ønskede at danne en fagforening. Lageret åbnede i marts 2020, netop da samfundet lukkede ned på grund af Covid-19. Mange andre steder blev folk beordret til at arbejde hjemme, men ikke hos Amazon.

For mens store dele af verdensøkonomien dykkede, var der enkelte sektorer, som voksede — deriblandt techindustrien. Amazons stifter, Jeff Bezos, lagde eksempelvis yderligere 75 milliarder dollar til sin personlige formue i 2020.

I Bessemer blev arbejderne presset til at arbejde både hårdere og længere, og de følte sig umenneskeligt behandlet. De ville have værdighed — ikke kun højere lønninger. Et forsøg på at melde sig ind i fagforeningen Retail, Wholesale and Department Store Union (RWDSU) var på forhånd dømt til at være op ad bakke. Derfor arrangerede de en afstemning på arbejdspladsen.

Amazon brugte af sin voksende formue til at bekæmpe fagforeningens kampagne, og cheferne benyttede Covid-19-retningslinjerne om at holde social afstand til at forhindre arbejderne i at kommunikere sammen. Og med den arbejdsgivervenlige lovgivning i hånden havde ledelsen mulighed for at føre en benhård kamp mod fagforeningen: Amazon hyrede anti-fagforeningskonsulenter, oversvømmede medarbejderne med tekstbeskeder og skilte, der opfordrede dem til at stemme nej til fagforeningen, og afholdt "tvangsmøder", hvor medarbejderne blev pålagt at møde op for at høre på propaganda imod fagforeningerne.

Resultatet var smertefuldt for tilhængerne: 738 stemte for fagforeningen, mens 1.798 stemte imod.

Men allerede inden stemmerne var talt endeligt op, havde protesterne spredt sig til andre dele af Amazon.

Den 7. april demonstrerede selvorganiserede Amazon-medarbejdere mod de såkaldte "megacycles" — de udmarvende, natlige 10-timers vagter på varelagrene — under mottoet Amazonians United Chicagoland.

I Californien organiserede medarbejderne sig i Inland Empire. En gruppe ansatte på Staten Island indledte deres egen græsrodsfagforening. Og over hele landet nægtede de ansatte på mindst 50 Amazon-faciliteter at arbejde under pandemien.

Definitionen på en techarbejder

Kampen i Bessemer — og Amazon-protesterne generelt — afspejler en ny interesse blandt techarbejdere for at organisere sig. Men den bevægelse har også rejst spørgsmålet: Hvad er en techarbejder egentlig? Betegnelsen kan med god ret dække alt fra programmører på et datacenter til medarbejdere på Amazons lagre og samlebåndsarbejdere på en Tesla bilfabrik. »

Jeg føler ofte, at jeg arbejder for en af fremtidens virksomheder under arbejdsvilkår, der hører fortiden til

— Jose Moran, arbejder på Tesla-fabrik i Fremont

Sandheden er, at det at organisere sig i "tech" kan sammenlignes med at organisere sig i "industrien" i 1930'erne.

Dengang skiftede The Congress of Industrial Organizations sit fokus fra at organisere de faglærte brancher til at samle de ufaglærte arbejdere på store nye fabrikker.

Indbegrebet af denne nye arbejderbevægelse var bilfabrikkerne i Detroit, men den forgrenede sig til mange andre industrier, som var karakteriseret ved brugen af nye teknologier og maskiner.

Den nye industrielle æra krævede en ny type af fagforeninger, og arbejderne kæmpede i årtier for at finde nogle metoder, der virkede — og som i sidste ende fik opbakning fra den føderale regering under Depressionen i 1930'erne.

At organisere techarbejderne vil kræve en tilsvarende indsats, en lignende gentænkning af taktikken og — formentlig — en tilsvarende opbakning fra de føderale myndigheder.

Som resultatet fra Bessemer viser, er nutidens arbejdere oppe imod nogle af verdens rigeste virksomheder. Ovenikøbet er det virksomheder med de mest sofistikerede overvågnings- og informationssystemer, som kan tillade sig at spendere millioner af dollar på anti-fagforeningskonsulenter.

Men for begge parter i denne armlægning handler bundlinjen ikke om penge. Det handler om magt.

Deling af magten

For at forstå techbranchens nye arbejderbevægelse er man nødt til at indse, at tech er overalt, og at de fleste arbejdere i en eller anden udstrækning anvender teknologi. Alligevel er det bredt anerkendt, at der eksisterer en omfattende techindustri med stor diversitet.

Sådan lyder det fra Emma Kinema, som er projektleder i Communications Workers of Americas, der også organiserer techsektoren under navnet CODE-CWA.

Det er også vigtigt at forstå, at kulturen i Silicon Valley fra begyndelsen var i opposition til fagforeningerne. En væsentlig årsag til, at Californien blev landets største techhub, var netop, at Boston på østkysten, hvor mange ledende skikkelser i techbranchen begyndte, har en veletableret fagbevægelse, som går mange år tilbage.

Ben Tarnoff, der er redaktør af techmagasinet Logic Magazine, fremhæver, at de normale goder og kendetegn for techarbejdspladser — gratis mad og drikke, spil

og afslappet tøjstil — blev indført som et udtrykkeligt modtræk til fagbevægelsens dogmer.

Denne kultur er ifølge sociologen Andrew Ross designet til at fremelske ikke bare loyalitet, men også kærlighed til og identifikation med virksomheden.

Nelson Lichtenstein, der har forsket i amerikansk arbejderhistorie, fortæller, at Big Tech har en tendens til at fremhæve netop dette transformativt billede af techindustrien for at affærdige enhver kritik af arbejdspladsen fra medarbejderne og reducere det til smålige indvendinger, som står i vejen for fremskridt og udvikling.

Og det er der intet nyt i, siger han. Henry Ford reagerede på en lignende facon, da arbejdere på hans bilfabrikker hævdede stemmen — og Henry Ford havde lært taktikken fra jernbanemagnaterne, der kom før ham.

Men på trods af chefernes modangreb endte det i sidste ende med, at arbejderne i disse fodslæbende virksomheder organiserede sig i fagforeninger — selv om det tog mange år og en del fejlslagne forsøg.

Eksempelvis afholdt stålarbejderne massive strejker i 1919 og fejlede.

— I 1920'erne og 30'erne troede alle, at det var umuligt at organisere stålarbejderne. Antagelsen var, at disse arbejdere var for godt betalt, deres industri var for ny, og de havde de her moderne ledelsesforhold, siger Emma Kinema fra CODE-CWA.

Men i 1937 besluttede arbejdsgiverne i American Steele at anerkende fagforeningen.

— Kan du forestille dig, hvis Googles ansatte gik i strejke? Alene de teknikere og ingeniører, der vedligeholder den tekniske infrastruktur i Google, kunne lukke halvdelen af internettet ned, siger Emma Kinema.

Lægger internettet ned

En af Googles ingeniører er Chewy Shaw. Han er desuden næstformand for Alphabet Workers Union (AWU), som er fagforening for de ansatte i Googles moderselskab, Alphabet, og en underafdeling af Communications Workers of America.

Fagforeningen gik officielt i luften i januar 2021 med lidt over 200 medlemmer. I dag har den flere end 800 medlemmer inklusive velkendte Google-programmører som Chewy Shaw og AWU-formand Parul Koul samt researchere, datacenterarbejdere og sælgere.

Fagforeningen er ikke stor nok til at lægge internettet ned i den nærmeste fremtid, og der er heller ikke

01001111
10101110
00110001
11101000
11001101
00100011

nogen strejke i horisonten. Alphabet har trods alt 135.000 ansatte.

Men AWU har ikke desto mindre udfordret Google i flere sager og har allerede sine første sejre i bæltet på vegne af lavere rangerende medarbejdere, som ikke har samme grad af jobsikkerhed og indflydelse som Shaw og Koul.

En af sagerne handler om Shannon Wait, der arbejder på et Google-datacenter gennem en underleverandør i South Carolina, og som blev ulovligt afskediget for at have talt med sine kolleger om sit ansættelsesforhold.

Det amerikanske National Labor Relations Board, der afgør arbejdsretlige tvister, underkendte afskedigelsen af Shannon Wait og beordrede virksomheden til at informere medarbejderne om, at de har ret til at organisere sig.

Protest mod militært samarbejde

Meget af dette fagforeningsarbejde står på skuldrene af den techaktivisme, som for alvor tog fart under Donald Trumps præsidentperiode, hvor mange ansatte i techindustrien erfarede, at nogle af de chefer, som de troede, de delte værdier med, i virkeligheden var mere end villige til at samarbejde med præsidentens administration.

Da det gik op for en række Google-ansatte, at de var i gang med at bygge kritisk infrastruktur til Project Maven — et kunstig intelligens-værktøj til militæret — kritiserede de ledelsen for, at programmørerne, der udviklede softwaren, var uvidende om, at deres kode kunne bruges til droneangreb.

Tusindvis af Google-ansatte underskrev i 2018 et protestbrev mod virksomhedens involvering i Project Maven, og Google lod efterfølgende sin Maven-kontrakt med militæret udløbe året efter.

Det var dog ikke medarbejdernes eneste bekymring. Samme år nedlagde Google-ansatte over hele verden arbejdet under nogle såkaldte Google-walkouts i

kølvandet på en række sager om seksuelle krænkelse og diskrimination.

Striben af Google-walkouts demonstrerede for omverdenen, at mange medarbejdere — selv dem med de højeste lønninger eller den højeste jobsikkerhed — ikke følte sig værdsat af virksomheden.

Og mens mange iagttagere fnøs — venturekapitalisten Mike Solana skrev på Twitter, at arbejdere som Shaw og Koul "ikke er undertrykte kulminearbejdere" — førte denne erkendelse til dannelsen af Alphabet Workers Union.

— At bede om respekt på arbejdspladsen er ikke specifikt forbeholdt kulminearbejdere, og det er i virkeligheden grunden til, at vi gør det her, siger Parul Koul.

Udfordrer Google

Målet for AWU er at udligne magtbalancen på arbejdspladsen og udnytte deres indflydelse til at skabe bedre forhold som en del af en bredere arbejderbevægelse.

Derfor nægtede de at arbejde på Project Maven, og nu lyder kravet, at virksomheden ikke sælger teknologi til politiet — i solidaritet med Black Lives Matter-bevægelsen.

Denne form for organisering henter inspiration fra fagforenin-

ger som Chicago Teachers Union, som gjorde racediskrimination og økonomisk ulighed i storbyen til centrale dagsordener for deres strejker i 2012 og 2019, der fik massiv mediedækning.

Den mangeårige fagforeningsrådgiver Stephen Lerner mener, at Googles medarbejdere gennem sådanne "kampe for fællesskabets bedste" er med til at udfordre Googles rolle i samfundet — og ikke bare den måde, de behandler deres medarbejdere. »

Der er en grænse for, hvor meget du kan automatisere

— Tyler Hamilton, lagerarbejder i Amazon

— Jeg tror ikke, at den aktuelle organisering blandt techmedarbejdere ville opnå nær så meget sympati og opbakning, hvis deres første krav havde været at skabe en bedre pensionsplan for medarbejderne, siger Stephen Lerner.

I de tidligere 1990'ere, hvor Stephen Lerner som leder af kampagnen "Justice for Janitors" gik i krig mod Apple og vandt fagforeningsrettigheder for rengørings- og servicemedarbejdere på tværs af hele techbranchen, var det et åbent spørgsmål, hvem der egentlig kan betegnes som ansat i tech.

Men gennem de succesfulde kampagner fik Stephen Lerner udbredt definitionen af en techmedarbejder til at omfatte stort set alle, der får en techvirksomhed til at fungere.

Cori Crider, der er advokat i Foxglove, som søger at udfordre magten i Big Tech, har blandt andet repræsenteret de moderatører, der gennemtrawler de sociale medier for voldeligt, racistisk og sexistisk indhold, og som forsøger at finde ud af, hvad der overskrider de etiske grænser i et sæt regler under evig forandring.

Indholdsmoderatorene er typisk ansat af underleverandører og er omfattet af fortrolighedsklausuler, der forhindrer dem i at fortælle offentligheden om deres arbejdsforhold.

Dermed er det muligt for virksomheder som Facebook at benægte deres eksistens — en påstand, som Facebook fastholdt sidste år, da det kom frem, at moderatører ansat af underleverandøren Accenture blev tvunget tilbage på kontoret under coronapandemien.

Men også techarbejdere, der falder uden for den normale definition på ansatte, finder nye måder at organisere sig på for at beskytte sig mod arbejdsgivernes ofte urimelige krav.

Coworker.org er en kampagneplatform, der organiserer it-arbejdskraft, og som ved hjælp af donationer fra velhavende techarbejdere har bygget en solidaritetsfond, som distribuerer penge til den anden ende af tech-fødekæden.

Også techfreelancere på Amazons Mechanical Turk platform har oprettet hjemmesiden Turkopticon, som de bruger som samlingssted til at kæmpe for bedre arbejdsforhold.

Advarsel til Tesla

I den anden ende af spektret finder vi de techarbejdere, som samler elektriske biler på Teslas fabrik i Fremont i Californien.

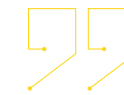
Før Elon Musks firma opkøbte fabrikken, var den kendt som New United Motors Manufacturing Inc. (NUMMI) — et samarbejde mellem General Motors og Toyota, og hvor de japanske LEAN-metoder gjorde sin entre i USA. NUMMI overlevede ikke General Motors konkurs i 2008, og Tesla samlede fabrikken op.

En af NUMMIs store bedrifter var at indføre et samarbejde med fagforeningen United Motor Workers, men Tesla har valgt en anden vej.

For nylig afgjorde en dommer ved National Labor Relations Board, at Tesla adskillige gange har taget ulovlige skridt for at forhindre arbejderne i at organisere sig.

Det gælder blandt andet flere af Elon Musks tweets, chikane af medarbejdere, der uddelte fagforeningsmaterialer, forbud mod fagforeningsvenlige t-shirts og badges samt afhøring og firing af flere medarbejdere, der organiserede faglige aktioner.

Afgørelsen fra domstolen ryster dog ikke Elon Musk. Han er blevet pålagt at oplæse et statement for medarbejderne om, at de har ret til at organisere sig, og han skal genansætte de fyrede medarbejdere. Elon Musk har i øvrigt appelleret dommen.

Kan du forestille dig, hvis Googles ansatte gik i strejke? Alene de teknikere og ingeniører, der vedligeholder den tekniske infrastruktur i Google, kunne lukke halvdelen af internettet ned

— Emma Kinema, projektleder i CODE-CWA

De ansatte på bilfabrikken — også fagforeningsstøtterne — er generelt entusiastiske over at producere elektriske biler. Men de understreger samtidig, at der på trods af den sofistikerede teknologi fortsat er en del hårdt fysisk arbejde — og arbejdsulykker.

Jose Moran, der er en af lederne for fagforeningsarbejdet og tidligere ansat på NUMMI, har skrevet et blogindlæg, hvor han beskriver nogle af de forbedringer, han ønsker på bilfabrikken, herunder et opgør med det vanvittige arbejdstempo og dårligt designede maskiner.

"Jeg føler ofte, at jeg arbejder for en af fremtidens virksomheder under arbejdsvilkår, der hører fortiden til", skriver Jose Moran.

Flere ulykker med robotter

På Amazons varelagre er alt det gamle på en måde også nyt igen. Tyler Hamilton, der arbejder på Amazons varelager i Minneapolis, sammenligner automatiseringen af bilindustrien i 1970'erne og 1980'erne med det, der foregår hos Tesla og Amazon i dag.

— Det stoppede først, da de ikke kunne automatisere mere. Det er det samme hos Amazon. Der er en grænse for, hvor meget du kan automatisere, siger han.

Hans kollega Mohamed Mire forklarer, at det meste af Amazons højt besungne teknologi benyttes til at tracke de ansatte snarere end at gøre arbejdet mere effektivt. De scannere, som medarbejderne bruger til at scanne pakkerne, registrerer også de ansattes pauser, og de får anmærkninger, hvis deres produktivitetsniveau falder.

Store robotter flytter varer rundt på lageret, men de går ofte i stykker, og på det seneste har en del af Tyler Hamiltons job været at genstarte robotterne, når de fejler. Data fra Amazon viser, at der er forholdsmæssigt flere arbejdsulykker i de varehuse, der har robotter, end i dem, der ikke har.

Tyler Hamilton og Mohamed Mire har kæmpet for bedre arbejdsforhold gennem direkte aktioner og har blandt andet tilkæmpet sig indrømmelser fra Amazon til at kunne bede fem gange dagligt (mange er praktiserende muslimer) og særlige forhold under Ramadan. De har også fået genansat afskedigede medarbejdere.

Vejen frem

Trods det skuffende resultat af afstemningen om en fagforening på Amazon-lageret i Bessemer, Alabama,

har arbejdere som Hamilton og Mire ingen planer om at drosle ned for deres faglige kamp.

Omvendt har Amazon heller ikke planer om at stoppe deres hårdhændede fremfærd mod fagforeningerne. Senest har de hyret såkaldte Pinkertons — sikkerhedsagenter fra et firma, som lige siden det 19. århundrede har hjulpet virksomheder med at knuse fagforeningerne.

Imens er National Labor Relations Board i færd med at beslutte, om de vil anerkende en række klager mod Amazon fra en stribe regioner — der er indgivet mindst 37 klager fra 20 amerikanske byer siden starten på pandemien.

En del af klagerne handler om uretfærdig behandling af arbejderne i Bessemer, inklusive en klage over at Amazon ulovligt har truet medarbejderne med firing og lukning af varehuset.

Selv om der utvivlsomt er lang vej endnu, før techarbejderne vinder ved forhandlingsbordet, så indeholder historien masser af mulige løsningsmodeller.

Arbejdsmarkedsforskeren Nelson Lichtenstein fremhæver The International Longshore and Warehouse Union — en magtfuld fagforening for havnearbejdere på USA's vestkyst, som i 1958 underskrev en aftale med rederierne, der betød, at havnearbejderne fik en andel af overskuddet fra øget automatisering.

Da brugen af maskiner førte til flere arbejdsulykker, pressede fagforeningen på for at få endnu mere teknologi for at øge sikkerheden for arbejderne.

Samlet set betød fagforeningens krav, at havnearbejderne i dag har en årsindkomst på omkring 150.000 dollar for det, der tidligere var et usikkert, sæsonbetonet arbejde.

Præsident Joe Bidens administration har under den nuværende faglige kamp signaleret støtte til både en arbejdsmarkedsreform, som vil gøre mange af Amazons beskudte tricks i Bessemer ulovlige, og en regulering af hele Big Tech.

Som Tyler Hamilton fra Amazons varelager i Minneapolis udtrykker det:

— Det tog noget i retning af 50 år for fagbevægelsen at få overenskomster i stålindustrien. Amazons varelagre blev kun opført for fem år siden. Hvis det ikke bliver i år eller næste år, så sker det om fem år. ▀

Artiklen er oprindeligt bragt i MIT Technology Review og er oversat af Ole Hoff-Lund.

5 n qubits =
jbits = 2n b
1 qubits = 2
ts = 2n bits
2n bits n qu

BLOCKS

Architecture in Motion

Arkitekten og mediekunstneren Zaki Jawhari – bedre kendt som URBANDRONE – har siden 2007 udforsket den emotionelle opfattelse af urbane rum. Hans eksperimentelle tilgang undersøger kompleksiteten i de områder af verden, hvor grænserne mellem fysiske og virtuelle rum bliver udvisket.

“Jeg begyndte min kunstneriske karriere med at optræde live ved elektroniske musikfestivaler, hvor jeg producerede interaktive digitale oplevelser sammen med Digital Slaves”, siger Zaki Jawhari, der nu er solo.

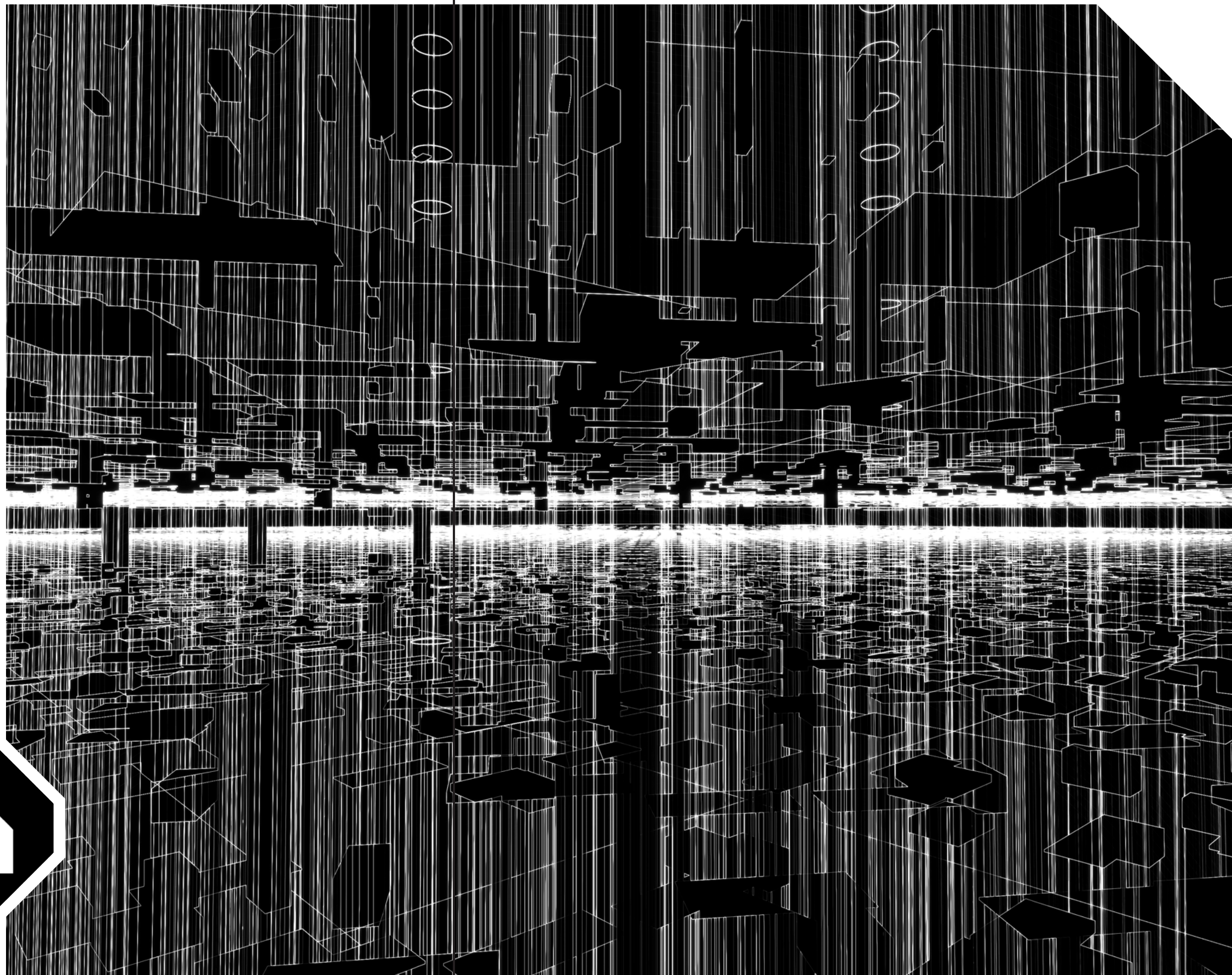
Architecture in Motion er en serie af eksperimenter, der kredser om begrebet “hybrid space”. Det digitale landskab fodres med en hel vifte af data, som organiseres og behandles af maskinen ud fra en række simple og gentagne regler. Det sker ved hjælp af vvvv.org, som er et kraftfuldt Hybrid Visual and Textual Development Environment-program, der kan skabe komplekse landskaber og abstrakt arkitektur. ▀

**Min kunst sætter
spørgsmålstegn ved
den verden, vi oplever
her og nu**

Urbandrone er en international multikunster bosat i Frankrig. Han arbejder i krydsfeltet mellem arkitektur, kunst og kreativ kodning.

Twitter: [\[@urbandrone_\]](#)
Instagram: [\[@urbandrone\]](#)
Portfolio: [\[hic.link/urbandrone\]](#)

FREMTIDENS DIGITALE FRONTKÆMPERE

Flere års aktiv indsats for at tiltrække unge talenter til det danske cyberlandshold har båret frugt. Holdets succes kan være med til at **øge interessen for cybersikkerhed** blandt unge i en tid, hvor cybertruslen mod Danmark er stor, og antallet af angreb stiger, siger landstræner Jens Myrup Pedersen, der er professor i cybersikkerhed ved Aalborg Universitet. Prosabladet mødte landsholdet på en træningslejr lige inden afrejsen til EM i Prag.

TEKST
Jens Munch

FOTO
Rasmus Sigvaldi

01001111
10101110
00110001
11101000
11001101
00100011

Udsigten får én til at ranke sig og kalder på fortællinger om fordums tiders forsvar af Danmark. Kanonbatteriet Sixtus med kanoner fra fregatten Niels Juel og korvetten Heimdal. Den 46 meter lange torpedobåd Sehested, der var en del af grundstammen i Danmarks koldkrigsforsvar. Kongeskibet Dannebrog. Alt sammen lige uden for vinduet på den gamle Søværnets Kaserne på den nordlige spids af Holmen i København.

Bag vinduerne er spillerne på cyberlandsholdet så småt begyndt at indfinde sig til den sidste 48-timers træningslejr, inden de flyver til Prag for at dyste mod 16 andre europæiske cyberlandshold.

Det er absolut sidste chance for at finpudse metoder og taktik. Men for udenforstående er der ikke meget, der tyder på, at et klimaks nærmer sig. Stemmerne er rolige, der er ingen highfives, krammere eller højroset gensynsglæde. Men der er heller ingen tvivl om, at spillerne kender hinanden, kender opgaven og sin del af den.

Snart har alle ti landsholdspillere tilsluttet deres bærbare computere til netværket, sat sig ned omkring det store, blankpudsede bord og går i gang med at løse opgaver i konkurrence med andre hold over internettet.

Derfor et landshold

"Cybertruslen mod Danmark er meget høj. Hver eneste dag bliver vores myndigheder, virksomheder og borgere udsat for angreb eller forsøg på angreb. Det har store konsekvenser for Danmark. Både for vores sikkerhed og demokrati, og for vores økonomi", fastslog forsvarsminister Trine Bramsen (S), da hun i juni indgik en aftale med fem andre partier om at bruge 500 millioner kroner fra det indeværende forsvarsforlig på at styrke Danmarks cybersikkerhed frem mod 2023.

Pengene går blandt andet til datamonitorering og varsling, teknisk bolværk, rådgivning og uddannelse.

Men penge gør det ikke alene. Eksperterne — dem med fingrene på tastatur og mus, der skal forebygge og afværge angreb — skal uddannes, og unge skal se det som attraktivt at arbejde med cybersikkerhed.

Et af flere initiativer, som er opstået i samarbejde med erhvervslivets organisationer, myndigheder og universiteter, er De Danske Cybermesterskaber og cyberlandsholdet.

Jens Myrup Pedersen, professor i cybersikkerhed ved Aalborg Universitet (AAU), er landstræner for

cyberlandsholdet. Han forsker i detektering af skadelig aktivitet på netværk, men også i offensiv sikkerhed. Udover rollen som landstræner står han i spidsen for Cyberskills-projektet, der handler om at øge viden om og interessen for cybersikkerhed blandt unge.

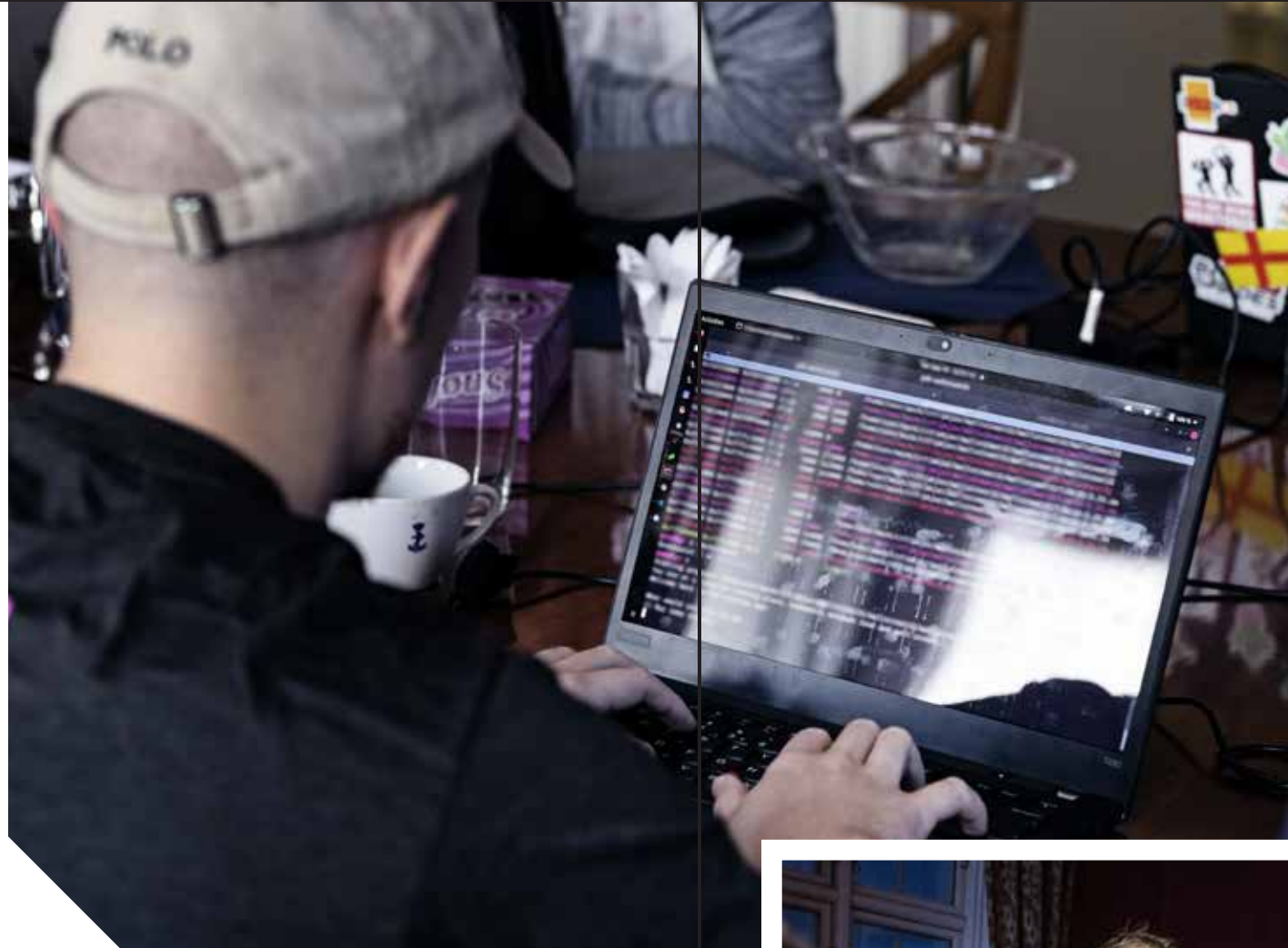
Han har også med støtte fra blandt andre Industriens Fond været med til at udvikle Haaukins, en platform der gør cybertræning tilgængelig for alle gennem virtuelle laboratorier og gamification.

— Baggrunden for vores initiativ til landsholdet er, at vi har brug for mange flere unge, der interesserer sig for cybersikkerhed. De unge skal

Det har været fedt at se, at niveauet har været rigtig højt i år

— Jens Myrup Pedersen, landstræner

generelt blive bedre til at begå sig i en stadig mere digital hverdag og et stadig mere digitalt arbejdsliv, men vi har så sandelig også brug for mange flere, der bliver rigtig dygtige. Og de, der er på cyberlandsholdet, er de allerdygtigste unge. I hele forløbet med cybermesterskaberne, som fører til udtagelsen til landsholdet, er det vores erfaring, at mange får vakt interessen. Der har

Landstræner Jens Myrup Pedersen deler burgere ud til de hårdt kæmpende spillere sidst på aftenen.

Vi har brug for mange flere unge, der interesserer sig for cybersikkerhed

— Jens Myrup Pedersen, landstræner

simpelthen manglet et sted, hvor de kunne gå hen og lære — og især lære sammen med andre. Det er de fællesskaber, vi prøver på at skabe, siger Jens Myrup Pedersen.

Vejen til landsholdet

Jens Myrup Pedersen og hans hold har i år gennemført en række virtuelle træningssessioner, der startede helt nede på begynderniveau. Omkring 1.000 personer deltog — mange i flere sessioner — og 450 af dem fortsatte til kvalifikationsrunden til de regionale mesterskaber.

200 gik videre til de regionale mesterskaber opdelt i juniorer på 15-20 år og seniorer på 21-25 år, og top-5 fra begge aldersgrupper i hver region blev udtaget til Det Danske Cybermesterskab.

Yderligere 25 juniorer og 25 seniorer blev udvalgt af landstræneren på baggrund af deres præstationer, så i alt 100 unge deltog i De Danske Cybermesterskaber, der løb af stablen på AAU i København den 8. maj. Sebastian løb med guld i aldersgruppen 15-20 år, mens Marabou blev mester hos seniorerne. Deltagerne kunne vælge at optræde med fuldt navn eller under alias.

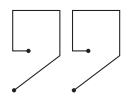
Sammen med 19 andre deltagere blev guld-, sølv- og bronzevinderne i hver kategori udvalgt til en bruttotrup, der skulle på bootcamp, hvor den endelige trup på ti spillere blev udvalgt.

— Udvælgelsen skete ikke alene på baggrund af antallet af scorede point, men også ud fra de særlige kompetencer, der er brug for på holdet. I år havde vi for eksempel brug for flere med evner i krypto. Så selv om man ikke lå i toppen af scoringstavlen til mesterskaberne, så kunne man godt komme med på bootcamp, siger Jens Myrup Pedersen og fortsætter:

— Man kan sammenligne det med et fodboldhold. Det nytter jo ikke noget, at holdet består af 11 målmand, selvom de er de 11 bedste i verden. For så scorer holdet nok ikke mange mål. Så efter bootcamp satte vi os ned og så på deltageres præstationer inden for de forskellige kategorier og udfyldte dermed de sidste pladser på landsholdet.

Bootcamp begyndte på Marinestation Kongsøre i Odsherred ud til Isefjorden, som er tjenestested for Søværnets Frømandskorps og Søværnets Dykkertjeneste, og hvor folk fra Center for Cybersikkerhed under Forsvarets Efterretningstjeneste tog sig pænt af deltagerne.

De unge mennesker blev udsat for forskellige slags fysiske aktiviteter, så folkene fra efterretningstjenesten

Vi lægger vægt på den rette blanding af faglige, tekniske kundskaber og personlige egenskaber

– Thomas Lund-Sørensen, leder af Center for Cybersikkerhed

kunne observere, hvordan deltagerne reagerede, når de blev presset, og hvordan de formåede at arbejde sammen under usædvanlige forhold.

Deltagerne skulle for eksempel vende en kæntræt båd ude på vandet, og de skulle sammen bære den hurtigst muligt frem til et mål. Der var forhindreingsløb om natten, og deltagerne blev efter tre timers søvn uden dørs i bivuak kørt i bus til AAU i Aalborg, hvor de noget udkørte skulle løse opgaver i cybersikkerhed. Efter bootcamp blev landsholdet udvalgt ud fra både tekniske kompetencer og personlige egenskaber.

– Det har været fedt at se, at niveauet har været rigtig højt i år. Det højeste nogensinde. Vi har også set, at mange af deltagernes færdigheder er blevet styrket gennem konkurrencerne. Og så må man jo sige, at vi har opnået vores målsætning, siger Jens Myrup Pedersen.

Efterretningstjeneste uddanner sine egne

Center for Cybersikkerhed (CFCS) støtter op med ekspertise og faciliteter i hele forløbet med De Danske Cybermesterskaber og udtagelsen af landsholdet.

Til daglig hjælper CFCS myndigheder og virksomheder med at ruste sig mod digitale trusler. De rådgiver om de organisatoriske og tekniske tiltag, som er med til at øge sikkerheden, og når uheldet er ude, kan myndigheder og virksomheder, der beskæftiger sig med samfundsvigtige opgaver, kontakte CFCS' Situationscenter (Sitcen), som er bemannet 24 timer i døgnet året rundt.

CFCS har altså en stor interesse i, at så mange unge som muligt har de kompetencer, der er så stor brug for i kampen mod fjendtlige og ødelæggende kræfter. CFCS har også oprettet sit eget Cyberakademi, hvor unge kan søge om at komme ind på en 13 uger lang uddannelse.

```
01001111
10101110
00110001
11101000
11001101
00100011
```

Cyberakademiets målgruppe er den samme som cyberlandsholdets 15-25-årige, fortæller Thomas Lund-Sørensen, der er leder af CFCS. Netop nu er de i gang med at udvælge blandt ansøgerne til akademiets tredje hold. De to første var 2019 og 2020.

Han vil ikke oplyse, hvor mange de optager, men i år har de modtaget 273 ansøgere, hvoraf 48 er kvinder.

– Vi lægger vægt på den rette blanding af faglige, tekniske kundskaber og personlige egenskaber. Det er rigtig vigtigt, at vi optager folk med den rette indstilling. De skal være til at stole på. De skal holde ord, og de skal være vedholdende. De skal kunne sætte sig et mål og arbejde flittigt hen imod det. Det er klart, at de faglige kompetencer er vigtige, men de er ikke afgørende. Vi skal nok lære dem de værktøjer, de har brug for, for at kunne arbejde hos os. Derfor er det også vitalt, at de skal kunne tilegne sig viden, siger Thomas Lund-Sørensen.

Udfordringen for CFCS er at finde talenterne. I begyndelsen lavede CFCS for eksempel skjulte konkurrencer på nettet, hvor man skulle være dygtig for overhovedet at finde frem til dem. Hvis man løste opgaven, blev man måske kontaktet.

Den fremgangsmåde valgte CFCS for overhovedet at få kontakt til et miljø af unge mennesker, som ikke er tilbøjelige til at dukke op og give sig til kende.

Det har i følge Thomas Lund-Sørensen ændret sig, for nu er det rygtedes, at uddannelsen findes.

– Vi har et attraktivt akademi, hvor man kan få sig et job for livet. Og det er gået godt. Er vi så i mål endnu? Nej, for der er i hvert fald mindst ét område, hvor vi ikke er i mål. Der er alt for få kvinder. Det er en stor udfordring. Som det er nu – og det gælder også mine senior-kolleger – så er fire ud af fem mænd, hvis ikke mere.

HVAD ER EN CTF?

Capture the Flag (CTF) er en konkurrence, hvor deltagerne løser opgaver i forskellige kategorier af cybersikkerhed. Når opgaven er løst, finder de – eller får udleveret – en kode, som giver point. Kategorierne ved EM i Prag var reverse engineering, network sniffing, protokolanalyse, krypto, reversing, forensics, web, exploitation og netværk. Læs mere på ctf101.org

TEST DINE EVNER

Haaukins – Virtualized Cyber Security Training – er en dansk udviklet platform til undervisning i cybersikkerhed, hvor du kan prøve etisk hacking og penetrationstest med Kali Linux via en browser. Haaukins gør det også muligt at gennemføre uddannelser for store grupper, uden at de selv skal installere virtuelle miljøer eller andre værktøjer. Læs mere på cybertraining.dk

Hvis der er nogle, som har nogle gode, effektive råd, så lytter vi gerne til dem, siger Thomas Lund-Sørensen

Tilbage i træningslejren

På Søværnets Kaserne er de ti landsholdsspillere omkring det store blankpolerede bord i fuld gang med at træne. Koncentrationen er høj, stemmerne sagte. Kommunikationen mellem dem er kort og præcis.

Mellem et virvar af kabler står sodavand, skåle med chips og gulerødder. Kassen med snøfler er tom. Pludselig lyder et brag uden for vinduet, og alle tastelyde forsvinder et kort øjeblik. Kanonbatteriet Sixtus har skudt solen ned, som det gør hver aften. Hurtigt er tasterne tilbage.

En kæmpe fladskærm for enden af det lange bord står op ad den vinrøde væg. Den viser stillingen i den Capture the Flag-konkurrence (CTF), som holdet deltager i som træning til slaget i Prag. De andre hold sidder rundt om i verden og har navne som Tower of Hanoi og Flagbot.

På et tidspunkt løber det danske hold tør for opgaver. Det er vist noget med, at de amerikanske værter er faldet i søvn, inden de fik lagt de sidste opgaver op. Men det er heldigvis bare træning og måske netop derfor held i uheld. For så kan danskerne finde sig en ny CTF og dermed træne en af de ting, der er rigtig vigtig – opstarten. Det er nemlig her, at holdkaptajnen Tobias i dialog med spillerne skal afgøre, hvilke spillere der skal kaste sig over de enkelte opgaver.

Opgavernes sværhedsgrad skal også vurderes, og hvilke opgaver det er mest hensigtsmæssigt at løse som de første. Alt sammen udstikker retningen for kampen og dermed det endelige resultat.

Da træningslejren slutter om aftenen på andendagen, er det tid til evaluering.

Landstræner Jens Myrup Pedersen og holdet mener, at det er gået godt. Rigtig godt. Endnu en gang minder træneren om det vigtige i at samarbejde, så ingen sidder og laver det samme uden at vide det og dermed spilder tiden.

– I er blevet bedre til at se hinandens styrker og bruge dem godt. Og husk nu at bede om hjælp. Og du, Tobias, skal som kaptajn huske at bede dem, der er mest brug for til en bestemt ting, om at holde sig til det, indskærper Jens Myrup Pedersen.

Slaget i Prag

Turneringen i Prag bliver en nervepirrende affære, hvor Danmark flere gange undervejs ligger helt i front. Men da regnskabet gøres op, slutter de danske cybertalenter på en femteplads – det bedste resultat nogensinde.

Og selvom ingen på forhånd mente, at guldet var urealistisk, så er der intet spor af skuffelse hos Jens Myrup Pedersen. Tværtimod har landstrænerens begejstring fået endnu et par takker op.

– Det er helt vildt fantastisk flot. Det var kun Tyskland, Polen, Italien og Frankrig, som endte foran os. Og de lande har ikke bare en større talentmasse på grund af befolkningens størrelse. De har også en længere tradition for at dyrke cybersikkerhed i både forskning og uddannelse, men også i at spille CTF, siger han og tilføjer:

– Der er så meget, der tyder på, at vi er på rette vej i Danmark. Vi er ved at opbygge nogle miljøer, der gør, at vi fremmer de unges interesse for cybersikkerhed og ikke mindst deres kompetencer. Det lover godt. Og vi glæder os allerede til næste år. ▀

TYPER AF CYBERTRUSLER

Cyberangreb er hændelser, hvor en aktør forsøger at forstyrre eller få uautoriseret adgang til data, systemer, digitale netværk eller digitale tjenester.

Cyberkriminalitet er it-kriminalitet begået gennem et cyberangreb. Det omfatter for eksempel malware, ransomware, botnet, udnyttelse af sikkerhedshuller i software og misbrug af sårbarheder i informationssystemer.

Cyberterror er alvorlige politisk eller ideologisk motiverede cyberangreb, som skal skabe samme effekt som mere konventionel terror. Cyberterror kan for eksempel være ødelæggende angreb på systemer, der styrer hospitaler, transport eller energiforsyning.

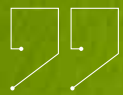
Cyberespionage er en spionageform, hvor informationer bliver stjålet fra it-systemer. Spionerne får ofte adgang til informationerne ved at snyde ofret til at downloade malware eller udlevere login-oplysninger.

DDoS-angreb står for Distributed Denial of Service og er et angreb, som overbelaster en hjemmeside eller et netværk med store mængder trafik. Mens angrebet står på, kan almindelige og legitime brugere ikke få adgang.

Defacement af en hjemmeside er et angreb, der ændrer hjemmesidens visuelle udtryk. For eksempel kan angriberen indsætte en tekst eller et billede på hjemmesidens forside.

**Jeg lærer
bedst ved at
gøre tingene**

TOBIAS KAY DALÅ

21 år og kaptajn på cyberlandsholdet

Mit fritidshjem fik udslidte, stationære pc'er ind fra områdets skoler, som vi fik lov til at skille ad og derigennem lære, hvordan de var opbygget. Interessen for programmering kom, da jeg som 9-årig så et ur, der viste klokken i binære tal, og det var vildt fascinerende, men jeg havde ikke råd til selv at købe et. Så jeg måtte bygge et sammen med min far ved at skrive kode til Arduino, som så styrede en række lamper. Computeren fungerede dermed som et binært ur, og da jeg var 11 år, programmerede jeg i Python.

Gymnasiet lå ikke lige til mit højre ben. At gøre tingene i praksis er den måde, jeg bedst lærer på, men ingen ansætter en knægt uden erfaring til at finde svagheder

i software, og dengang var der ingen steder, man kunne lære det på lovlig vis.

Nu findes der mange hjemmesider, hvor man opretter en konto og får til opgave at finde huller i systemer, der er oprettet til lejligheden - for eksempel på hackthebox.eu. Grundet det kom jeg først rigtig i gang med cybersikkerhed for et par år siden.

Tobias har gennemført en STX, en 3-årig gymnasial uddannelse med fag inden for samfundsvidenskab, naturvidenskab og humaniora. Arbejder som Cyber Security Analyst hos Dubex A/S.

**Wauw,
selvfølgelig
kan man det**

EMILIE

20 år og landsholdsspiller

Da jeg gik i folkeskole, hørte jeg om dark web og hacking. Der var en fyr i min klasse, som måske var lidt på kanten med nogle ting, men det fascinerede mig, at man kunne give input til systemer, der så gjorde noget andet end det, der oprindeligt var tanken. Det var fedt.

Senere hørte jeg om Capture the Flag, hvor jeg kunne løse opgaver sammen med andre over nettet. Jeg havde ikke nødvendigvis specielt nemt ved at lære det, men begejstringen og spændingen drev mig frem.

Jeg kan for eksempel huske, at da jeg første gang læste om cross site scripting, tænkte jeg: 'Wauw, selvfølgelig kan man det!'. Det var vildt. For mig handlede det slet

ikke om at ødelægge noget eller gøre noget ulovligt.

I slutningen af folkeskolen mødte jeg en, der skulle lave challenges til CTF'er, og han spurgte, om jeg havde lyst til at teste dem. Det var dér, jeg for alvor begyndte at beskæftige mig med cybersikkerhed.

Emilie har gennemført HTX, en 3-årig gymnasial uddannelse med fokus på tekniske og naturvidenskabelige fag og vil gerne på universitetet. Redaktionen kender Emilies fulde navn.

Naboens høje musik lærte mig at hacke

JACOB BUCHHOLZ BECH

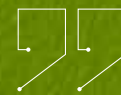
24 år og landsholdsspiller

Da jeg var omkring 13 år, overtog jeg en gammel arbejdsstation fra min far og ville installere spil på den. Men det kunne ikke lade sig gøre. Både fordi den nok var lidt for gammel, og fordi jeg ikke havde råd til spillene. Så jeg tænkte: 'Computerspil er lavet af mennesker, jeg er et menneske, jeg kan lave et computerspil'.

Jeg havde det perfekte spil med den helt rigtige historie og det fuldendte udseende inde i hovedet, så jeg lånte en bog med kode på biblioteket, skrev af og fik installeret de nødvendige værktøjer. Det gik ikke så godt med at programmere mit drømmespil, men jeg fik grundforståelsen af, hvordan it fungerer og blev relativt god til at programmere.

Da jeg var 18 år, boede jeg på kollegium. En tirsdag aften omkring midnat hørte naboen høj musik, og jeg ville gerne sove. Hans Chromecast var på det fælles wi-fi, så jeg tænkte, at den da måtte kunne hackes. Det fandt jeg ud af ved en almindelig søgning på Google, og jeg kunne så sende et bestemt signal til hans Chromecast. Og jeg fik nattero. Men selv om klokken var blevet tre om natten, så tænkte jeg 'hvad kan man da ikke udrette?' og snusede videre på nettet. Men altså, min irriterende nabos høje musik lærte mig at hacke og satte gang i min interesse for cybersikkerhed.

Jacob studerer softwareudvikling på ITU og arbejder som it-sikkerhedsspecialist hos TDC NET

Lærerlockout satte mig i gang

OLIVER LIND NORDESTGAARD

21 år og landsholdsspiller

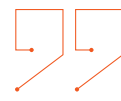
Min far er softwareingeniør, og jeg begyndte at lære programmering, da jeg var syv år gammel. Så gik det lidt i glemmebogen, men da jeg var 13 år, begyndte jeg at sætte mig mere grundigt ind i det, og i syvende klasse blev lærerne lockoutet i forbindelse med en faglig konflikt. Jeg skulle pludselig blive hjemme og underholde mig selv, og for at det ikke skulle blive tant og fjas det hele, så satte jeg mig for at lære noget nyt.

På YouTube stødte jeg på en række videoer om cybersikkerhed, der forklarede grundkoncepterne. Der blev jeg hooked. Så jeg slugte flere og flere videoer og kom mere og mere i dybden med detaljerne.

Jeg fik en god forståelse for principperne, men jeg brugte det ikke til noget i meget lang tid, udover at jeg for eksempel indimellem lavede små programmer, der kunne udføre de opgaver, jeg skulle løse i gymnasiet.

Interessen for it afgjorde dog senere mit valg af studie. På tredje semester af software engineering på Syddansk Universitet havde jeg en underviser, som en dag holdt forelæsning om cybersikkerhed og hackthebox.eu. Der fik jeg for alvor blod på tanden.

Oliver har afsluttet en bachelor i software engineering på SDU og er begyndt på kandidatuddannelsen.

Det er vigtigt, at du gør din arbejdsgiver opmærksom på, at der ikke er kommet løn

– Signe Walther-Rasmussen, jurist i PROSA

Tekst >
Stine Nysten

REAGER HVIS DU IKKE FÅR LØN

Går din løn ikke ind **på din konto sidst på måneden**, som den plejer, skal du være opmærksom. Måske er din arbejdsplads ved at gå konkurs.

Næsten 30 milliarder kroner. Så mange penge har danske virksomheder ifølge Skatteministeriet modtaget som særlige statslige rentefri lån for udsødt skat og moms under corona-krisen. Men nu skal lånene til at tilbagebetales.

Om det vil betyde, at vi kommer til at se stribevis af konkurser i it-branchen, vil forbundssekretær i PROSA Curt Kjærsgaard Raavig ikke spå om. Han peger på, at vi har et historisk opsving og arbejdsløse it-professionelle, som er parat til at tage fat.

– Hvis virksomhederne er klar til at se muligheder i de ledige og "omskole" dem til de kompetencer, de efterspørger lige nu, og hvis Christiansborg er klar til at pensle tilbagebetalingen ud over lidt længere tid, kan vi stå over for en god periode i it-branchen. Omvendt kan man også smide det hele på gulvet, siger han.

Går din arbejdsplads konkurs, er det afgørende, at du kontakter PROSA. Der er nemlig mange regler at holde styr på. Og hvis de ikke overholdes, kan det komme til at koste dig.

Juristerne i PROSA bliver typisk først involveret i en konkurs, når et medlem henvender sig, fordi lønnen ikke er blevet udbetalt.

– Sker det, kan vi hjælpe med at sende et påkrav til arbejdsgiveren om, at den manglende løn skal betales hurtigst muligt, siger Signe Walther-Rasmussen, der er jurist i PROSA.

Kommer lønnen fortsat ikke, så er næste skridt at ophæve ansættelsesforholdet.

– Vi vil opsiges ansættelsen med arbejdsgiverens varsel på grund af deres misligholdelse og overdrage sagen til en advokat. Advokaten vil sende en konkursbegæring afsted, hvis lønnen fortsat ikke er kommet, efter også advokaten har rykket for den, forklarer juristen.

En konkursbegæring sendes til retten, der så tager stilling til, om der er så store økonomiske problemer i virksomheden, at der er grundlag for at afsige et konkursdekret. Når det er afsagt, udpeges der en kurator, der skal afvikle konkursboet og finde ud af, hvilke krav de forskellige kreditorer har – herunder de ansatte.

Heldigvis er man som lønmodtager rigtig godt stillet, hvis ens arbejdsgiver går konkurs, oplyser n.

– De ansattes krav på løn er et såkaldt privilegeret krav, og de står derfor som nogle af de første til at få dækket deres krav, når en virksomhed går konkurs, siger hun.

Skulle uheldet være ude, kan de ansatte anmelde deres lønkrav til Lønmodtagernes Garantifond (LG).

– PROSA hjælper gerne medlemmer med at have kontakten til LG, når konkursen er indtruffet. Vi kan også gå anmeldelsen til LG igennem og sikre, at alle krav er kommet med, så medlemmet eksempelvis også får feriepenge, det fulde opsigelsesvarsel og godtgørelse for

langvarig ansættelse, hvis betingelserne for det er opfyldt, siger Signe Walther-Rasmussen.

Medlemmer kan også låne penge af PROSA for den løn, man nu ikke får.

– Det er noget, PROSA har valgt at gøre for at hjælpe medlemmerne i den ulykkelige situation, de er kommet i. Det er jo ikke deres skyld, at virksomheden er gået konkurs, så at PROSA kan yde et lån, kan forhåbentligt hjælpe med at sikre, at vores medlemmer ikke må gå fra hus og hjem, fordi de lige pludselig mister en lønindtægt, siger hun.

Oplever du problemer med lønnen, skal du reagere.

– Det er vigtigt, at du gør din arbejdsgiver opmærksom på, at der ikke er kommet løn. Det kan være en sjælden fejl i lønudbetalingen, men det kan også være et symptom på noget mere alvorligt, siger hun.

Og det er vigtigt, at du reagerer hurtigt.

– Hvis der går flere måneder før, du rykker, fordi du gerne vil hjælpe din arbejdsgiver igennem en hård tid, så er der risiko for, at LG ikke vil dække. I stedet anser de din hjælpsomhed som, at du har ydet din arbejdsgiver et lån, og lån er ikke noget, LG dækker. I sådanne tilfælde vil din manglende løn så være tabt, siger hun.

Så hvis din chef beder dig om at arbejde under konkursen, bør du kontakte PROSA for nærmere rådgivning om dine rettigheder i den forbindelse. ■

FAGBEVÆGELSEN FYLDER 150 ÅR

I år fejrer fagbevægelsen sit 150-års jubilæum. Hvor skarp er du på højdepunkter og milepæle i arbejderbevægelsens historie? Tjek din viden og **find svarene på side 34**.

1 Hvornår blev De Samvirkende Fagforbund (DSF) – det senere LO – stiftet?

- A) 1871
- B) 1896
- C) 1898

2 Louis Pio var som kun 30-årig med til at stifte arbejderbevægelsen i Danmark i 1871. Hvilken profession havde han på det tidspunkt?

- A) Embedsmand i postvæsenet
- B) Lærer
- C) Snedker

3 Ferieloven fra 1938 sikrede alle ferie med løn. Hvor lang ferie fik man ret til?

- A) Tre dage
- B) En uge
- C) To uger

Husmoderdag i Folkets Hus, 1963.

4 I hvilken af arbejderbevægelsens bygninger blev De Samvirkende Fagforbund stiftet?

- A) Arbejdernes Forenings- og Forsamlingshus i Rømersgade 22 – i dag Arbejdermuseet.
- B) Folkets Hus på Enghavevej 40. Ny arkitekttegnet bygning blev opført i 1956 og huser i dag Vega.
- C) Arbejdernes Forsamlingsbygning på Jagtvej 69, som i 1982 blev til Ungdomshuset.

5 Hvem besluttede at stifte et tilsyn med arbejdsmiljøet i 1873?

- A) Fagforeningerne
- B) Politikerne
- C) Arbejdsgiverne

6 Arbejdsmiljøloven blev vedtaget i 1975. Samtidig opbyggede LO et landsdækkende netværk af arbejdsmiljørepræsentanter. Hvor mange arbejdsmiljørepræsentanter er der på landsplan i dag?

- A) 15.000
- B) 20.000
- C) 25.000

Folkets Hus på Jagtvej 69 i 1952. Siden blev det til Ungdomshuset i årene 1982-2007, inden frikirken Faderhuset købte det og rev det ned i marts 2007.

7 Arbejdsretten blev nedsat i 1910. Det er en specialdomstol uden for det almindelige domstolssystem. Hvem træffer afgørelserne i Arbejdsretten?

- A) Højesteretsdommere og en landsdommer
- B) En gruppe domsmænd udpeget af fagforeninger og arbejdsgivere
- C) Tre forligsmænd

8 Den første lov om barselsorlov blev indført i Danmark i 1901 og omfattede kvinder, der arbejdede på fabrik. Hvor mange ugers orlov efter fødslen fik kvinderne ret til?

- A) 4 uger
- B) 6 uger
- C) 9 uger

9 I 1920 indførte man otte timers arbejdsdag. Hvor lang var en typisk arbejdsdag på det tidspunkt?

- A) 10 timer
- B) 11 timer
- C) 12 timer

10 Statslige indgreb i konflikter kender vi fra lærerlockouten i 2013 og sygeplejerskekonflikten i 2021. Det første indgreb – Kanslergadeforliget – fandt sted hvilket årti?

- A) 1930'erne
- B) 1940'erne
- C) 1950'erne

Kender du arbejderhistorien?

Her finder du **svarene på quizzen** side 33.

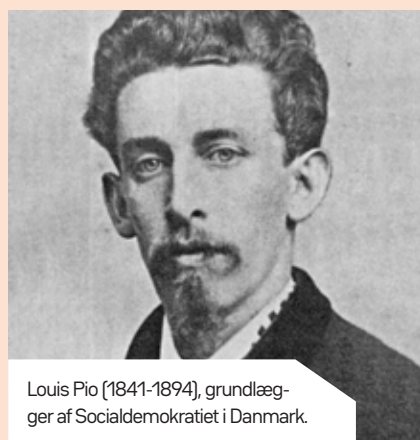

FOTO: RITZAU/SCANPIX

Louis Pio (1841-1894), grundlægger af Socialdemokratiet i Danmark.

1 C) 1898

DSF repræsenterede oprindeligt 70.000 arbejdere og skiftede navn til LO i 1959. I 2019 blev LO og FTF slået sammen til Fagbevægelsens Hovedorganisation, som er fælles stemme for 1,3 millioner lønmodtagere.

2 A) Embedsmand i postvæsenet

Det var tiden i militærtjeneste og modstanden mod den daværende grundlov, der vakte Louis Pio politisk. Sammen med Harald Brix og Paul Geleff oprettede han Den Internationale Arbejderforening for Danmark – den første landsdækkende organisation for arbejderbevægelsen i Danmark.

3 C) To uger

I dag har alle ret til 5 ugers ferie, og de fleste danskere har også en 6. ferieuge – sikret af fagforeningerne gennem overenskomstforhandlinger.

4 B) Enghavevej 40

I 1800-tallets København var arbejderbevægelsen en undergrundsbevægelse, som var uønsket i byens store mødelokaler. I takt med at bevægelsens voksende, opførte arbejderne deres egne bygninger.

5 B) Politikerne

I starten bestod Arbejdstilsynet af to mand, som drog ud til hest og holdt tilsyn med fabrikkerne. I dag er der 680 ansatte. Arbejdstilsynet har været udsat for store nedskæringer siden 2007, men i 2019 besluttede Folketinget efter massivt pres fra fagbevægelsen at styrke indsatsen for et bedre arbejdsmiljø.

FOTO: HOLGER DANGAARD/RITZAU SCANPIX

Under udgravningerne til opførelsen af Folkets Hus på Enghavevej i 1895 fandt man to skeletter med de løse kranier placeret mellem benene. Det formodes, at knoglerne stammer fra J.F. Struensee og lensgreve Enevold Brandt. De to blev halshugget på Østre Fælled i København i 1772.

6 C) 25.000

Med arbejdsmiljøloven i 1975 kom store sager om brug af giftige stoffer frem i lyset – fx epoxy på rensningsanlægget i København og asbest på Eternitten i Aalborg, hvor ofrene fik store erstatninger.

7 A) Højesteretsdommere og en landsdommer

Arbejdsretten behandler især sager om brud på kollektive overenskomster. Formålet med at have en særlig domstol er at opnå hurtige løsninger på konflikter mellem arbejdsgivere og lønmodtagere og deres organisationer.

8 A) 4 uger

Kvinderne var ikke garanteret understøttelse under barslen og kunne kun tildeles fattighjælp efter trang og skøn. I dag har alle mødre og fædre på arbejdsmarkedet ret til orlov i tilsammen et år med dagpenge.

9 A) 10 timer

En otte timers arbejdsdag betød i 1920, at man arbejdede 48 timer om ugen, da man også arbejdede om lørdagen. I 1966 kom arbejdstiden ned på 44 timer, og i 1990 landede den på de nuværende 37 timer.

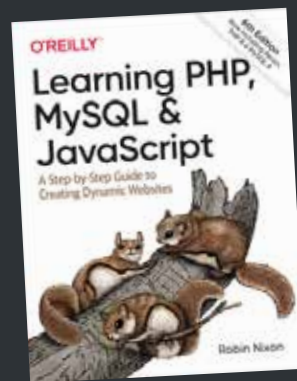
10 A) 1930erne

Siden Kanslergadeforliget har skiftende regeringer grebet ind mere end 50 gange i parternes forhandlinger.

Quizzen er udarbejdet efter oplæg fra Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH).

BØGER MED RABAT TIL PROSA-MEDLEMMER

SPAR
30%

Learning PHP, MySQL & JavaScript, 6th Edition

Author: Robin Nixon
ISBN 9781492093824

Build interactive, data-driven websites with the potent combination of open source technologies and web standards, even if you have only basic HTML knowledge. With the latest edition of this popular hands-on guide, you'll tackle dynamic web programming using the most recent versions of today's core technologies: PHP, MySQL, JavaScript, CSS, HTML5, jQuery, and the powerful React library.

Vejl pris 557,-

PROSApris 390,-

Python and R for the Modern Data Scientist

Authors: Rick J. Scavetta, Boyan Angelov
ISBN 9781492093404

Success in data science depends on the flexible and appropriate use of tools. That includes Python and R, two of the foundational programming languages in the field. This book guides data scientists from the Python and R communities along the path to becoming bilingual. By recognizing the strengths of both languages, you'll discover new ways to accomplish data science tasks and expand your skill set.

Vejl pris 557,-

PROSApris 390,-

Behavioral Data Analysis with R and Python

Authors: Florent Buisson
ISBN 9781492061373

Harness the full power of the behavioral data in your company by learning tools specifically designed for behavioral data analysis. Common data science algorithms and predictive analytics tools treat customer behavioral data, such as clicks on a website or purchases in a supermarket, the same as any other data. Instead, this practical guide introduces powerful methods specifically tailored for behavioral data analysis.

Vejl pris 649,-

PROSApris 454,-

Scala Cookbook, 2nd Edition

Authors: Alvin Alexander
ISBN 9781492051541

Save time and trouble building object-oriented, functional, and concurrent applications with Scala. The latest edition of this comprehensive cookbook is packed with more than 250 ready-to-use recipes and 1,000 code examples to help you solve the most common problems when working with Scala 3 and its popular libraries.

Vejl pris 649,-

PROSApris 454,-

Cloud Without Compromise

Author: Paul Zikopoulos, Christopher Bienko, Chris Backer, Chris Konarski, Sai Vennam
ISBN 9781098100667

Many companies claim to have "gone to the cloud," yet returns from their efforts are meager or worse. Why? Because they've defined cloud as a destination, not a capability. Using cloud as a single-vendor, one-stop destination is fiction; in practice, today's organizations use a mosaic of capabilities across several vendors. Your cloud strategy needs to follow a hybrid multicloud model, one that delivers cloud's value at destinations you choose.

Vejl pris 464,-

PROSApris 325,-

FACTUM BOOKS

Få 20 % rabat hos FACTUM BOOKS

– følg linket til FACTUM BOOKS via prosa.dk og få rabat på bøgerne.

Halmstadgade 6 · 8200 Aarhus N · Tlf. 89 37 35 95
info@factumbooks.dk · www.factumbooks.dk

REPAIR CAFÉ i København og Aarhus

Vil du lære at fixe dine devices? Få en grundig introduktion til reparationsteknikker og afprøv dine nye skills til vores Repair Café. To erfarne fixere fra organisationen Repair Café Danmark kommer og gør os klogere på reparation. Til eventet vil du blandt andet få en introduktion til typiske fejl og udfordringer, forskellige reparationsteknikker og hvor du finder de rigtige reservedele. Som deltager får du også dit helt eget Essential Electronic Toolkit fra IFIXIT, så du kan fortsætte din reparationsrejse med stil. Det er ikke kun pengepungen, der nyder godt af, at vi forlænger vores produkters levetid. Det skåner også miljøet, når der skal produceres mindre. Det grønne produkt er nemlig det, du har i forvejen.

Hvis du allerede nu ved, at du har noget liggende, der kunne bruge lidt reparation, så vil du få muligheden for at booke det ind i Repair Café Danmarks bookingsystem. Så vil Arne og Michael gøre deres bedste for at have det relevante værktøj klar, så de kan assistere dig. Se link i kursusbeskrivelsen. OBS: PROSA og Repair Cafés frivillige kan ikke holdes ansvarlige for eventuel forværring/skade, som sker under forsøg på reparation.

Dato: Torsdag 11. november kl. 17.00-20.30
Sted: PROSA, Vester Farimagsgade 37A, 1606 København V

Dato: Tirsdag 9. november kl. 17.00-20.30
Sted: PROSA, Søren Frichs Vej, 8230 Åbyhøj

ACCESSIBILITY FOR DESIGNERS AND DEVELOPERS

Learn how to apply the web content accessibility guidelines in design and development. Are you aiming to please the European digital accessibility act? Or interested in making your website or application accessible but don't know how? This course is for you.

Accessibility can be overwhelming if it is seen as a list of requirements without knowing what their purpose is. In this training, you will learn what accessibility means, who is it for and what are the legal requirements. You will also get a lot of practical information on the Web Content Accessibility Guidelines (WCAG), how to design and implement content that complies with the guidelines, and how to evaluate your own work. Prerequisites: Basic understanding of web technologies (HTML, CSS, Javascript).

Instructor

Timo Övermark is Digital Accessibility Lead & Senior UX Specialist at Eficode.

Date: Wednesday, November 17, 17.00-20.00
Place: Online. Direct link will be sent by email

Hvad kræver det at være innovativ?

Få tips og tricks til, hvordan du kan træne innovations-evnen som it-udvikler og som it-virksomhed.

It-branchen står for nogle af de største innovationer på verdensplan, og derfor skeler alle til de store udvikler-virksomheder for at finde de seneste trends og den næste måde at ændre markedet og adfærden på. Men hvad er det, der gør, at netop de virksomheder har succes med innovation? Hvad er det, de it-udviklere kan, og hvordan kan man træne innovationsmusklen i virksomheder herhjemme? Vi kaster et blik på innovation som forandringskraft og som kompetence. Hvordan skaber man gode innovationsprocesser? Hvad kræver det af organisationen og af den enkelte?

Oplægsholderen

Louise Overgaard har arbejdet med innovation i en lang årrække inden for forskellige områder fx biblioteksudvikling og smart city udvikling. Hun har en humanistisk baggrund, men har bevæget sig mere over i det digitale felt og er bl.a. formand for foreningen Coding Pirates, som laver it-kreative workshops rundt i hele landet, og har tidligere været festivalchef for den digitale festival Internet Week Denmark. Louise arbejder nu som selvstændig innovationskonsulent.

Dato: Mandag 22. november kl. 19.00-20.30
Sted: Online. Direkte link sendes ud pr. mail på dagen

Når de røde lamper lyser i et projekt

Få konkrete værktøjer til at få dine projekter på rette kurs.

Har du prøvet at være på et projekt, som endte med at blive stoppet før tid, fordi det simpelthen ikke kunne reddes? Eller har du prøvet at være med på en døds-march, hvor alting gik galt, og det kun meget for sent og under store anstrengelser lykkedes at levere et produkt?

Så er du ikke alene. Sådan er virkeligheden nemlig i rigtig mange it-projekter, men det behøver ikke at være sådan. Der er altid indikationer og tegn på, at ting ikke går så godt, som de burde, også tidligt i et projektforsløb. Og reagerer man tidligt, er der adskillige ting, man kan gøre for at få projektet tilbage på sporet. Kom og hør om de røde lamper, som lyser tidligt i processen, og få værktøjer, som kan hjælpe til at bringe projektet tilbage på ret kurs.

Oplægsholder

Bent Jensen er en pioner indenfor agile metoder og har ledet agile teams siden 2000. Partner i BestBrains.

Dato: Tirsdag 23. november kl. 17.00-20.00
Sted: Online. Direkte link sendes pr. mail på dagen

IDÉGENERERING

Alle kan få idéer, også på kommando. Alle kan være kreative og tænke ud af boksen, også på kommando. Idéer handler ikke blot om at være kreativ, men også om at blive bedre til at planlægge, prioritere og tage beslutninger. Idégenerering er en proces, som laves både individuelt og i grupper, og for at få den rigtige idé må vi have mange idéer. Vi må få så mange idéer på bordet som overhovedet muligt inden for den ramme, som er sat. Dette kursus handler om netop dette.

Dit udbytte bliver, at du kan få idéer på kommando, tager bedre beslutninger i dit arbejde og får indsigt og erfaring med forskellige idégenereringsmetoder.

Underviser

Cand.merc. **Mads Brøbech**, som har lært professionelle at lære effektivt siden 2009.

Dato: Torsdag 25. november kl. 17.00-20.00
Sted: Online. Direkte link sendes ud pr. mail på dagen

Introduktion til ROBOTIC PROCESS AUTOMATION (RPA)

Lær mere om robotautomatisering som redskab til at fremme tidsbesparelser, datakvalitet og arbejdsstrivsel.

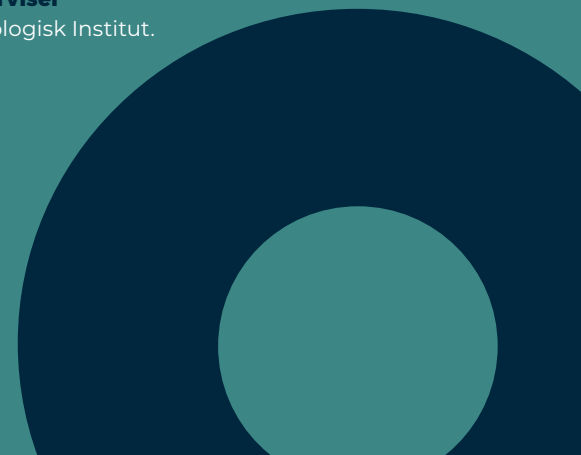
RPA er softwareværktøjet, der har vundet stærkt frem de seneste år — primært drevet af behovet for at automatisere manuelle, repetitive opgaver, samt gøre op med tastefejl og manglende eller besværlige integrationer mellem it-systemer. Hvor fokus tidligere især var på tidsbesparelser, bliver RPA i dag også brugt i virksomheder, hvor besparelser ikke alene udgør businesscasen. Dermed er datakvalitet og arbejdsstrivsel blevet væsentlige faktorer, som kan være mindst lige så betydningsfuldt for at komme i gang med RPA.

RPA er relevant for alle størrelser virksomheder, så længe der er manuelle, repetitive arbejdsopgaver.

Kom med og få en introduktion til RPA, herunder præsentation af en live "Byg-En-Robot" demo — og et kig ind i fremtiden med hensyn til, hvordan RPA udvikler sig via mere intelligente løsninger på markedet.

Underviser
Teknologisk Institut.

Dato: Torsdag 18. november kl. 17.00-19.00
Sted: Online. Direkte link sendes pr. mail på dagen

Min A-kasse – derfor skal du være medlem

Arbejdsløshed kan ramme pludseligt. Det har vi netop været vidne til med coronakrisen, hvor arbejdsmarkedet på ganske kort tid blev ramt af stor ledighed. Rigtig mange måtte sige farvel til jobbet og dermed udsigten til en fast, månedlig indtægt.

I en sådan foranderlig virkelighed kan redningen være at have en rigtig god a-kasse.

Som medlem af Min A-kasse er du ikke kun sikret økonomisk. Gennem vores job- og karriererådgivning og vores mange tilbud om kurser får du også de bedste forudsætninger for at komme videre i job.

Kontakt os på
+45 7012 3782
eller meld dig ind på
vores hjemmeside
www.minakasse.dk
– det tager kun
2 minutter.

min A-kasse
REGION PROSA

Kalender september 2021

Dato/Tid	By	Emne
09/11 kl. 17.00	Aarhus	Repair Cafe i Aarhus
10/11 kl. 17.00	Online	No Code Tools – lær at bygge uden at kode
11/11 kl. 17.00	Online	Lær at argumentere akademisk i dine opgaver
11/11 kl. 17.00	København	Repair Cafe i København
13/11 kl. 10.30	Høje Taastrup	GREEN_IT Konference: Hvordan bliver it en drivkraft for den grønne omstilling?
15/11 kl. 17.00	Online	Intrusion Detection Basics
15/11 kl. 17.00	Online	Elastic Search, Kubernetes og Big Data (flyttet fra 11.10)
16/11 kl. 12.30	Hotel Storebælt	Topmøde for tillidsvalgte 2021
17/11 kl. 17.00	Online	Accessibility for designers and developers
18/11 kl. 17.00	Online	Introduktion til Robotic Process Automation (RPA)
20/11 kl. 12.00	København	Copenhagen Click 2021: Mechanical Keyboards
21/11 kl. 12.00	SURF Agency	Stand Up Paddle: Winter edition
22/11 kl. 19.00	Online	Stærk Innovation – hvad kræver det at være innovativ?
23/11 kl. 17.00	Online	Når de røde lamper lyser i et projekt
25/11 kl. 17.00	Online	Idégenerering
29/11 kl. 17.00	Online	Introduktion til Power BI
30/11 kl. 18.00	København	Functional Copenhageners Meetup Group

Formand, næstformand, forbundssekretærer og lokalafdelinger
Henvendelse omkring hastesager kan uden for PROSAs åbningstider ske direkte til de fagligt valgte.

**Niels Bertelsen
Formand**
Direkte: 33 36 41 11
Mobil: 40 11 41 23
E-mail: nib@prosa.dk

**Hanne Lykke Jespersen
Næstformand**
Direkte: 33 36 41 34
Mobil: 28 88 12 47
E-mail: hlj@prosa.dk

**Morten Rønne
Forbundssekretær**
Direkte: 33 36 41 21
Mobil: 27 10 78 86
E-mail: mbr@prosa.dk

PROSA
Forbundet af It-professionelle

**Amanda Christiansen
Forbundssekretær**
Direkte: 33 36 41 27
Mobil: 20 96 84 97
E-mail: ach@prosa.dk

**Henrik Jacobsen
Forbundssekretær**
Direkte: 87 30 14 10
Mobil: 22 88 72 62
E-mail: hja@prosa.dk

**Bjørn Vitoft
Forbundssekretær**
Direkte: 33 36 41 14
Mobil: 53 57 01 56
E-mail: bvi@prosa.dk

København – Forbund og Min A-kasse
Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V

Kontortid: kl. 9-15
mandag dog kl. 10-15 Tlf.: 33 36 41 41

Aarhus
Søren Frichs Vej 38 K th.
8230 Åbyhøj

Kontortid: kl. 9.30-15

Odense
Overgade 54
5000 Odense C

Kontortid: kl. 10-15

**Curt Kjærsgaard Raavig
Forbundssekretær**
Direkte: 33 36 41 22
Mobil: 25 22 16 33
E-mail: ckr@prosa.dk

PROSA/DXC
Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V.
Tlf.: 33 36 41 41

PROSA/OFFENTLIG
Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V.
Tlf.: 33 36 41 41

PROSA/VEST
Søren Frichs Vej 38 K th., 8230 Åbyhøj.
Tlf.: 33 36 41 41

E-mail:
medlemsreg@minakasse.dk
prosa@minakasse.dk
formand@prosa.dk
faglig@prosa.dk
prosa@prosa.dk

PROSA/SAS
Retortvej 8, 2500 Valby.
Tlf.: 29 23 53 96

PROSA/STUD
Overgade 54, 5000 Odense C.
Tlf.: 33 36 41 41

PROSA/ØST
Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V.
Tlf.: 33 36 41 41

Afkodet

Tekst >
Ole Hoff-Lund

2 **Jeg har altid kæmpet** mest med C#, fordi syntaksen altid giver mig ekstrem frustration.

1 **Mit første sprog** var HTML, som jeg lærte, da jeg i folkeskolen lavede Arto-profiler til mine veninder.

3 **Jeg vender altid tilbage** til Python, fordi der er uendeligt mange muligheder, og jeg lærer noget nyt hele tiden.

6 **Til begyndere vil jeg anbefale** Python, fordi der findes mange gode guides til nybegyndere, og de fleste libraries har gode guides og dokumentation.


```
_contin  
(qF1$N), "  
nd(100*sum(qF1$  
m_text(aes(labe  
hjust =  
positi  
lip())
```

5 **Jeg hader C#**, fordi brackets, brackets, brackets.

Christine Line Larsen studerer Data Science på SDU og har en uddannelse som datamatiker og i softwareudvikling. Hun er frivillig i PROSA og kan findes på Twitter.

Jeg elsker R, fordi det er et genialt værktøj til en Data Science-studerende.

4